लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

के.आइ.सिं गाउँपालिका, डोटी

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

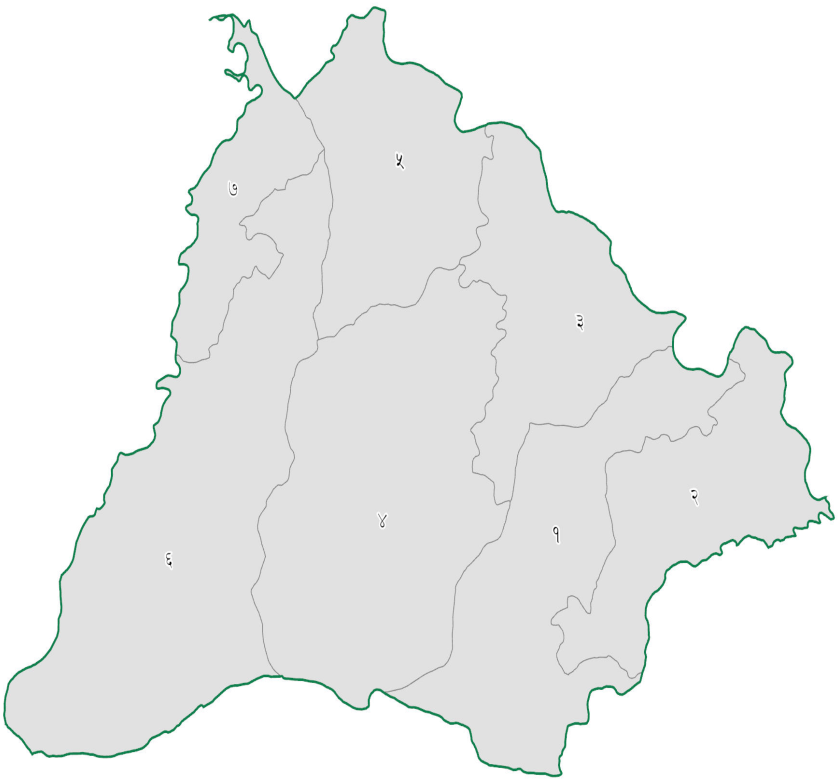

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

के.आइ.सिं गाउँपालिका, डोटी

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-५

च.न.:FAR/2080-81/LOC/40

श्री अध्यक्षज्यू,
के.आई.सिं. गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
डोटी।

कैफियतसहितको राय।

हामीले के.आई.सिं. गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखा नीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको यस आर्थिक वर्षको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ एवंस्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायत सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाको आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। गाउँपालिकाले पेश गरेको एकीकृत वित्तीय विवरण (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा नेपाल सरकारबाट बजेट अख्तियारी प्राप्त गरी खर्च भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रमको रू.१० करोड ९३ लाख ८२ हजार, स्थानीय तह प्रशासकीय भवनपूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रू.३५ लाख, एकिकृत स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू.१ करोड १ लाख ९४ हजार र गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको रू.४ लाख १५ हजार समेत गरी रू.१२ करोड ८६ लाख २ हजार सुत्रमा समावेश गरेको छैन।

२. गाउँपालिकाको रू.९५ करोड ६ लाख ५ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रू.३२ लाख ४९ हजार (०.३४ प्रतिशत) बेरुजू देखिएको छ। लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपलव्ध गराएपछि प्रतिक्रिया प्राप्त नभई रू.३२ लाख ५० हजार बाँकी रहेको छ। उक्त बाँकी वेरुजु मध्ये असुल गर्नुपर्ने रू.६८ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.१७ लाख २ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रू.९ लाख ५० हजार र पेस्की बाँकी रू.५ लाख ३० हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रू.६ करोड ९४ लाख ५३ हजार बेरुजु बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रू.७ करोड २७ लाख२ हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण,अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. गाउँपालिकाले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामावित्तीय विवरण तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु ८,१४,१७, सम्पत्ति तथा राजस्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार

हामीले काम गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा हामी विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा स्रोत साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार राजस्व असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास- निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, विभिन्न शीर्षकमा प्रदान गरिएको अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ। त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोबारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटिका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी के.आई.सिं. गाउँकार्यपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, गाउँपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेकोनेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय कारोबारको प्रकृति लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्नसक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(पशुपति कुमार काफ्ले)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
७६	६७	३२,४९,५१२	०	०	०	०	७६	६७	३२,४९,५१२	६७,४६५	९,४९,७००	१७,०२,३४७	०	०	२६,५२,०४७	५,३०,०००

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्र्यौट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
डोटी	६,९४,५३,०००	०	०	६,९४,५३,०००	०	३२,४९,५१२	७,२७,०२,५१२

(८०७७१५०२३०० - के.आइ.सिं गाउँपालिका, डोटी)

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचयः- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। गाउँपालिकामा ७ वडा, १२६.७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २६६१३ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्यः- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधिः- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि ४ दिन (२०८१।८।२१ देखि २०८१।८।२४ सम्म) रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधिः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमाः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थितिः- गाउँपालिकाको आय-व्ययतर्फ गरी जम्मा रू. ९५ करोड ६ लाख ५ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) वित्तीय प्रतिवेदनः- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा स्वीकृत ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। स्वीकृत सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार पालिकाको कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन देहाएको छ ।

एकिकृत आय व्यय विववरण

क्र.सं.	आयतर्फ			क्र.सं.	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम (रू.)	रकम (रू.)		विवरण	रकम (रू.)	रकम (रू.)
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		२९०७६५५५।८०	१	चालु खर्च	२३७८८५९४०।६७	२३७८८५९४०।६७
	क) नगद	०		२	पुँजीगत खर्च	९७५१५८५८।००	९७५१५८५८।००
	ख) बैंक	२९०७६५५५।८०		३	वित्तीय व्यवस्था भुक्तानी	०	
२	राजश्व (आन्तरिक आय)	८००४१९६१।६३	८००४१९६१।६३		क) ऋण भुक्तानी	०	
क)	आन्तरिक राजश्व	२६७३२७२।५५			ख) व्याज भुक्तानी	०	
ख)	राजश्व बाँडफाँड संङ्घीय सरकार	७५०९५७८०।८८		४	ग) विविध कोष खाताको खर्च	४७०२३३।००	४७०२३३।००
ग)	राजश्व बाँडफाँड प्रदेश सरकार	२२७२९०८।२		क)	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष	०	
घ)	अन्य आय	०		ख)	विविध खर्च खाता	४७०२३३।००	
३	वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)	२४७७४२५६२।००	२४७७४२५६२।००	ग)	विविध कोष खाता	०	
क)	वित्तीय समानिकरण अनुदान	७९८०००००।००		घ	अन्य लगानी	०	
ख)	शसर्त अनुदान	१५०६१९२५०		५	धरौटी फिर्ता	९६०९६८।६७	९६०९६८।६७
ग)	समपुरक अनुदान	४६०८३४५।००		६	सडक बोर्ड नेपालको खर्च	२०९८५२२।५०	२०९८५२२।५०
घ)	विशेष अनुदान	१२७१४९६७।००		७	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन	०	१४७८२६६।००

					कोष खाता बैक मौज्दात		
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान	१६३९०७३२।००	१६३९०७३२।००	८	मौज्दात		
क)	वित्तीय समानिकरण अनुदान	६८१७०००।००			क) बैंक मोज्दात संचितकोष खाता	२९०७६५५५।८०	२९०७६५५५।८०
ख)	शसर्त अनुदान	१७५५०००।००			ख) नगद मौज्दात	०	०
ग)	समपुरक अनुदान	३८१८७३२।००		९	शसर्त अनुदान फिर्ता	९६१०६८७।५७	९६१०६८७।५७
घ)	विशेष अनुदान	४००००००।००		१०	गत वर्षको बढी अल्या	०	०
५	अन्तरस्थानीय तहबाट प्राप्त	०		११	विविध खर्च खाताको मौज्दात	४९२२३६।०४	४९२२३६।०४
६	अन्य विविध आय	४३१४१९५।३९	४३१४१९५।३९	१२	धरौटीको मौज्दात	३०६८८०२।४७	३०६८८०२।४७
७	क) स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१४७८२६६।००		१३	विविध कोष खाता मौज्दात	१८६९५।३५	१८६९५।३५
८	ख)सडक बोर्ड नेपाल	०		१४	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१०९३८२९२३।००	१०९३८२९२३।००
९	ग) विविध खर्च खाता	२८१७२३४।०४		१५	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१०१९४२५५।०४	१०१९४२५५।०४
१०	ग.१) गत बर्षको जिम्मेवारी	२०२३७३४।०६		१६	गरिबसंग विश्वेर कार्यक्रम	४१५०००।००	४१५०००।००
११	ग.२)चालु आ.बको. प्राप्ती	७९३४९९।९८		१७	स्थानीय तह प्रशासकीय भवन	३५०००००।००	३५०००००।००

					पूर्वाधार विकास कार्यक्रम		
१२	घ)विविध कोष खाता	१८६९५।३५					
	घ.१) गत बर्षको जिम्मेवारी	१८६९५।३५					
	घ.२)चालु आ.ब.को प्राप्ती	०					
१३	धरौटी आय	५११०७५९।२५	५११०७५९।२५				
१४	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१०९३८२९२३।००	१०९३८२९२३।००				
१५	स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	३५०००००।००	३५०००००।००				
१६	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१०१९४२५५।०४	१०१९४२५५।०४				
१७	गरिबसंग विश्वेश्वर कार्यक्रम	४१५०००।००	४१५०००।००				
जम्मा रू.			५०६१६८९४४।१३			जम्मा रू.	५०६१६८९४४।१३

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली:- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रू.१०४००।०० असुल भई दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	लेखापरीक्षणको क्रममा विष्णुवहादुर सिंह समेत ३ जनाले कार्यक्रम संचालन गर्दा वढी भुक्तानी भएको रु ५४००।०० असुल भई मिति २०८१।८।२३ समेतबाट दाखिला भएको छ ।	५४००
२	लेखापरीक्षणको क्रममा इन्द्र माध्यमिक विद्यालयबाट १० विध्यार्थीलाई छात्रवृत्तिबढी भुक्तानी भएको रू ५०००।०० असुल भई मिति २०८१।८।२३ दाखिला भएको छ।	५०००
	जम्मा	१०४००

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता**

पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गरिएको छ। पालिकाले स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रममा रू.१०१९४२५५।०४ स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रममा रू. ३५०००००।०० र सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू.१०९३८२९२३।०० समेत रू.१२८६०२९३७।०० अन्तरसरकारी अख्तियारी मलेप फाराम नं.अनुसूची १४ मा प्रतिवेदन गरेको छैन। पालिकाबाट भएका सबै कारोबारहरु वित्तीय विवरण (म.ले.प.फा.न. २७०)मा समावेश गर्नुपर्दछ।

३ **खर्च बिश्लेषण**

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रू.२६७३२७२।५५, राजस्व बाँडफाँडबाट रू. ७७३६८६८९।०८, अनुदानबाट रू.२६४१३३२९४।०० तथा अन्य प्राप्ति रू.१३२९१७१३२।७० लगायत रू.४७६९६००८२।८३ आय भएकोमा चालुतर्फ रु.२३७८८५९४०।७० तथा अन्यकोषतर्फको भुक्तानी रू. १२७९५२८६२।७० र पुँजीगततर्फ रू.९७५१५८५८।०० समेत रू.४६३३५४६६१।४० खर्च भएको छ। उक्त खर्च आन्तरिक आयको हिस्सा ०.५४ प्रतिशत रहेको छ। पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान, आन्तरिक आय तथा राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ४७ प्रतिशत चालु र १९.२७ प्रतिशतमात्र पुँजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

४ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

(रू.हजारमा)

बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च (रू.)	त्रैमासिक खर्च (रू.)				आषाढ महिनाको खर्च (रू.)
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	९७५१६	१०३२	१८१९९	२२५९०	५५६९५	३२०००
प्रतिशत	१००	१.०६	१८.६६	२३.१७	५७.११	३२.८२

जसअनुसार यो वर्ष पुँजीगत खर्च रू.९ करोड ७५ लाख १५ हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रू.१० लाख ३२ हजार अर्थात् १.०६ प्रतिशत, दोस्रो त्रैमासिकमा रू.१ करोड २१ लाख ९९ हजार अर्थात् १८.६६ प्रतिशत, तेस्रो त्रैमासिकमा रू.२ करोड २५ लाख ९० हजार अर्थात् २३.१७ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा रू.५ करोड ५६ लाख ९५ हजार अर्थात् ५७.११ प्रतिशत खर्च गरेको देखियो। यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू.३ करोड २० लाख हजार अर्थात् ३२.८२ प्रतिशत खर्च देखिनुले बर्षान्तमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित हुने गरी खर्च व्यवस्थापन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप बर्षान्तमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

५ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को ६६ र ६७ मा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बिषय क्षेत्रगत बजेटको सीमा निर्धारण गर्ने र सोही सीमाभित्र रहि बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण गरी बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखियो।

क्र.सं.	क्षेत्र/ उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	आर्थिकविकास	३०५४२०००।००	२३४६४०६६।००	७६.८३
२	पूर्वाधारविकास	५४२२००००।००	४५८६६४२८।००	८४.५९
३.	सामाजिक विकास	२३६६५४०००।००	१९९८०८२४६।००	८४.४३
४	संस्थागत विकाससेवा प्रवाह र सुशासन	६०३७०००।००	३४८४८३७।००	५७.७२
५	अन्य कार्यालयसंचालन तथा प्रशासनिक	८२५७२१००।००	६२७७८२२१ ।२४	७६.०३
कुल जम्मा		४१००२५१००।००	२७२६२३५७७।००	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेटमध्ये कार्यालय सञ्चालन तथा पूर्वाधार विकास सबैभन्दा बढी ८४.५९ प्रतिशत र संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासन सबैभन्दा घटीमा ५७.७२ प्रतिशत रहेको छ। पालिकाले आफ्नो आवधिक योजना बनाई दिगो विकासका अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन लक्ष्य तय गरी बजेट कोडिङमार्फत प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।

६ **बजेट तथा योजना ब्यवस्थापन**

६.१ **आवधिक योजना**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको छैन। आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ। स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ।

६.२ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गर्न कुनै मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरेको नदेखिएकोले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ।

६.३

गत बर्षको दायित्वः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ९.२(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्न बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउनु पर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १३ अनुसार कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट भुक्तानी बाँकीको विवरण प्रमाणित गराई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको बजेटमा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको व्यवस्था गरी रू.१८४६०००।०० भुक्तानी दिएकोमा सुत्रको मलेपफा नं. २७० को अनुसूची १३ मा अभिलेख राखी प्रतिवेदन गरेको छैन । गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको विवरण अनुसूची १३ मा समेट्नुपर्दछ ।

६.४ **खरिद योजना** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ मा वार्षिक रू.१० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने र नियम ८ मा वार्षिक रू.१० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले यो वर्ष विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत रू.९ करोड ७५ लाख हजार पुँजीगत खर्च/खरिद तथा निर्माण कार्य गरेको देखियो। पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो। अतः पालिकाले खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

७ आय तथा राजस्व व्यवस्थापन

७.१ **आन्तरिक आय -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्नसक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष नेपाल सरकारबाट प्राप्त समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

केन्द्रीय अनुदान (रू.)	आन्तरिक आय (रू.)	आन्तरिक आय प्रतिशत
१६६५२६६५६।१	२६७३२७२।५५	१.६०

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १.६० प्रतिशत मात्र रहेको छ। स्थानीय वित्तीय आधारलाई फराकिलो बनाउदै आन्तरिक आय सङ्कलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

७.२ **आय अनुमान -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्नसक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा निम्नानुसार आन्तरिक आयतर्फ रू.७००००००।०० लाख प्राप्त गर्ने अनुमान गरेकोमा रू. २६७३२७२।५५ आय प्राप्त गरेको छ। (अर्थात् अनुमानको ३८.१९ प्रतिशत आय प्राप्त गरेको छ)। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ। करदाता कार्यालयमा दाखिला गर्न आएको अवस्थामा मात्र असुल गर्ने तर अनुगमन गरी सोको लगत राख्ने अभ्यास नभएकोले करदाताको लगत राखी राजस्व असुल गर्ने प्रणालीको विकास हुनुपर्दछ ।

क्र.सं.	राजश्व शीर्षक	आम्दानी शीर्षक	आय अनुमान (रू.)	आम्दानी (रू.)
१	११३१३	सम्पत्ति कर	०	४१६६९१।८७
२	११३१४	भुमिकर/ मालपोत	२०००००।००	११६१९३।१८
३	११३१७	वहाल कर	२०००००।००	१०८४६८।६६
४	११६११	व्यवसायले भुक्तानीगर्ने	०	९०००।००
७	११६९१	अन्य कर	०	४९२१०।००
८	१४१५१	सरकारी सम्पत्तीकोवहालबाट प्राप्त आय	३४०००००।००	८९०५५४।००
१०	१४२१२	सरकारी सम्पतीकोबिक्रीबाट प्राप्त रकम	५०००००।००	०
१२	१४२२४	परीक्षा शुल्क	५००००।००	११५००।००
१३	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवाशुल्क	५०००००।००	५०५०।००
१४	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१०००००।००	०
१५	१४२४३	सिफारिश दस्तुर	१००००००।००	७६१६९९।०१
१६	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्तादस्तुर	६०००००।००	३९२९१०।००
१७	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	०	१४१३००।००
१८	१४२४९	अन्य दस्तुर	०	१४००।००
१९	१४२५३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशनदस्तुर	०	७०१५०।००
२०	१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	०	१०००।००
२१	१४३१३	धरौटी सदर स्याहा	१०००००।००	४०००।००
२३	१४६११	व्यवसाय कर	३०००००।००	२७१००।००
२४	१५१११	बेरूजू	५००००।००	७४६००।००
जम्मा			७००००००।००	२६७३२७२।५५

७.३ **व्यवसाय कर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क रू.२६७४००।०० सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ, पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनुपर्दछ ।

८ पेश्की व्यवस्थापन

८.१ **म्याद नाघेको पेश्की -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्यौंट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। यस सम्बन्धमा देहाएका व्यहोरा देखिन्छन् । पालिकाले देहायका कर्मचारीलाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फस्यौंट नभई रू. ५३०००००।०० बाँकी रहेको देखिन्छ। म्याद नाघेको पेश्की फस्यौंट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्दछ। रू.

क्र.सं.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिनेकर्मचारीको नाम	पद	फस्यौंटकोअन्तिम मिति	बाँकी पेश्की (रु.)
१	कच्ची सडक	पुष्प कमल उपाध्याय	अधिकृत छैठौं	२०८१।०३। ३१	३००००००
२	पोषण सुधारको लागिविपन्न समुदायका महिला समूह	देवलाल पार्की	सामाजिक परिचालक	२०८१।०३। ३१	५००००
३	पोषण संवेदनशील	देवलाल पार्की	सामाजिक परिचालक	२०८१।०३। ३१	५००००
४	अनुदान तथा आर्थिकसहायता कोष	डमरलाल भट्ट	सह लेखापाल	२०८१।०३। ३१	३००००
५	कर्मचारी तालिम खर्च	डमरलाल भट्ट	सह लेखापाल	२०८१।०३। ३१	१०००००
जम्मा रू.					५३००००

पेश्की	५,३०,०००

८.२ **म्याद ननाघेको पेश्की -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्यौंट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायको निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेश्की रू.११३५९८०६।०० सुत्रमा म्याद ननाघेको देखिएको छ । उक्त पेश्की नियम अनुसार फस्यौंट गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	पेश्कीकोविवरण	निर्माणव्यवसायी	फस्यौंटगर्नुपर्ने अन्तिम म्याद	बाँकी पेश्की (रू.)
१	गाउँपालिकामुख्य प्रशासनिक भवन निर्माण	गोर्खा/ किनारा जे.भी.	२०८१।१०।२०	४३९१८०६। ००
२	नारि देखिदाडिमाटीसम्म लिफ्टीङ खानेपानी योजना	बि. एल.बि. कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा. लि.	२०८१।११।२०	४७१००००। ००
३	बोतडीसैनब्रह्मदेव बुहार खानेपानी निर्माण	केदारनिर्माण सेवा	२०८१।११।०८	२२५८०००। ००
जम्मा रू.				११३५९८०६। ००

९ **गुणस्तर परीक्षण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९ को उपनियम २ मा लागत अनुमान तयार गर्दा गुणस्तर परीक्षणको छुट्टै आइटम बनाई लागत अनुमानमा समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य गराउँदा अधिकांशमा गुणस्तर परीक्षण गरेको छैन। निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण नगर्दा निर्माण सामग्री र सम्पन्न निर्माण कार्यमा तोकिएको गुणस्तर निहित रहेको छ भन्न सकिने अवस्था देखिएन। नियममा तोकिए बमोजिम गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्दछ।

१० **कन्टिन्जेन्सी खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को अनुसूची १ मा वर्क चार्ज स्टाफ खर्च, सानातिना अन्य खर्च तथा फिजिकल कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्ने सन्दर्भमा कार्यविधि स्वीकृत गराई खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कार्यविधिवेगर यो वर्ष कन्टिन्जेन्सीमा निम्नानुसार रू.१२ लाख ३० हजार खर्च गरेको देखियो। तसर्थ कन्टिन्जेन्सी रकम खर्च गर्ने सम्बन्धी कार्यमा एकरुपता र बैधानिकता प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक कार्यविधि स्वीकृत गराई खर्च गर्नुपर्दछ।

विषय	विवरण	खर्च (रु.)	प्रतिशत
वर्क चार्ज स्टाफ खर्च	पुँजीगत खर्च	९७५१५८५८	
	कुल कन्टिन्जेन्सी खर्च	१३७१८८६	०
	दैनिक भ्रमण भत्ता	२२००००	१६
	जम्मा:	२२००००	०
सानातिना अन्य खर्च	इन्धन	०	०
	भवन निर्माण	८२५७४१	६०
	मर्मत सम्भार खर्च	१३५०००	१०
	खप्ने मालसामान		०
	अन्य	४९९००	४
	जम्मा:	१०१०६४१	०
	कूल जम्मा:	१२३०६४१	९०

सार्वजनिक खरिदमा कन्टिन्जेन्सी रकम खर्चलाई ठेक्का एवम् योजना अनुसार नापी किताबमा उल्लेख गर्नुपर्नेमा त्यस्तो गरेको देखिएन। योजना वा ठेक्का प्याकेज अनुसार कन्टिन्जेन्सी खर्च छुट्याई नापी किताबमा प्रविष्टि गर्नुपर्छ ।

११ **कार्यालय ब्यवस्थापन**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले सेवाप्रवाहको अधिकतम प्रयास गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँपालिका भित्र रहेका बिगतमा गाउँ विकास समिति समेतबाट शुरु भई काम सम्पन्न हुन नसकी निर्माणधीन अवस्थामा रहेका र हाल उपयोगमा ल्याउन सकिने संरचनाहरुको उपयोगमा जोड दिनुपर्दछ । यस सम्बन्धमा देहायका ब्यहोरा देखिएका छन ।

११.१ **प्रशासकीय भवन र ट्रिपरः** सुशासन ऐन २०६४ अनुसार सेवा प्रवाह व्यवस्थित गर्न कार्यालय भवनको प्रबन्ध गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँपालिकाको नयाँ कार्यालय भवन तयार हुँदै गरेको तथा पुरानो भवन अपुग रहेको पाइयो । गाउँपालिकाले २०७७।९।१५ मा रू.२०१३२७४।०० खर्च गरी प्राप्त गरेको १ थान ट्रिपर (पहिचान नं. टि१३६) बिगत वर्षदेखि नै प्रयोगविहिन अवस्थामा राखेको देखियो । नयाँ भवनको निर्माण कार्य पूरा गरी ट्रिपरको वैकल्पिक प्रयोगमा जोड दिनुपर्दछ ।

स्थलगत निरीक्षणका क्रममा बिगतमा अन्य निकाय (गाउँ विकास समिति समेत) बाट आंशिक रुपमा तयार भएका संरचनाहरुको गाउँपालिकाले स्वामित्व लिई निर्माण पूरा गरी उपयोगको ब्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।

११.२

सफ्टवेयर खर्चः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सुनिश्चित हुनुपर्ने तथा सूचना प्रविधि विभागबाट सफ्टवेयर संचालनको स्वीकृति लिनुपर्ने विषय समावेश छ । गाउँपालिकाले सफ्टवेयर संचालनको स्वीकृति नलिई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले निःशुल्करुपमा उपलव्ध गराएको सूत्र सफ्टवेयरबाट सम्पादन गर्न सकिने काममा देहाय अनुसार सफ्टवेयरमा गरेको खर्च रू. ७१७७७०।०० नियमित मान्न देखिएन । यसप्रकारको खर्चमा नियन्त्रण गरी सक्कल बीजक तथा सफ्टवेयर संचालन भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

गोभौ मिति	भुक्तानी पाउनेको नाम	स्थालेन	सफ्टवेयरको नाम	खर्च रु.	कैफियत
१४७।०८०।९।२५	सफ्टटेक इन्फोसिस प्रालि (बीजक नं. ०६५।०८०।९।२३)	३०१२१२५५७	एकीकृत कर संकलन तथा सिफारिस व्यवस्थापन प्रणाली	२१९२२०।००	रु ३९६२०।०० को सक्कल विजक समेत नभएको ।
३७८।०८१।१।१६	एफटेक बिजनेस एण्ड सोलुसन प्रालि(बीजक नं. ००१।०८१।१।२)	६१९७७७३३९	योजना व्यवस्थापन सफ्टवेयर (PMS)	४९१५५०।००	२०८१ वैशाख-चैत्रसम्म प्रयोग गर्ने ८ बुँदे संझौता गरेतापनि आंशिकरुपमा मात्र प्रयोगमा आएको । सक्कल विजक समेत नभएको ।
			जम्मा	७१०७७०।००	

प्रमाण पेश नगरेको	७,१०,७७०

११.३ **कार्यालय संचालनः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ४१ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सुनिश्चित हुनुपर्ने विषय समावेश छ । गाउँपालिकाले यो वर्ष देहायका शीर्षकमा गरेको खर्च विगत वर्षसँग तुलना गर्दा खर्चको प्रभावकारिता सुनिश्चित भएन । यस्ता खर्चमा (वडा संख्या ७) मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	खर्च रू.	गतवर्षको खर्च रू.	कैफियत
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२६०५०००।००	२७८९०९४।००	वडा समेतको खर्च ।
२७२११	छात्रवृत्ति (रु १७०००।०० का दरले)	२०४०००।००	३७४०००।००	५१७।०८१।३।११
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१४२०६६२।००	१५०००००।००	
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	२३८०४४१।००	१४९२६८६।००	
२२७११	अतिथि सत्कार खर्च	६४८०१९।००	५९६३५४।००	

१२ **सेवा प्रवाह**

१२.१ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक

अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ ।

१२.२ **सेवा प्रवाहको स्थिति -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ। पालिकाबाट यस बर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाबाट यो वर्ष नागरिकता सिफारीस, घरबाटो सिफारीस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्धबिच्छेद, बिवाह दर्ता र अन्य दर्ता तथा सिफारीस जस्ता विषयमा पञ्जिकरण तथा सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख उपलव्ध गराउन सकेन। पालिकाले ऐन बमोजिम प्रवाह गरेका सेवाको अभिलेख व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। पालिकाले वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित सरल र प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

क्र.सं.	**विवरण**	**जम्मा**
१	स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	२
	पञ्जिकरणतर्फ	
२	जन्मदर्ता	११७७
३	मृत्युदर्ता	१८५
४	बसाईसराई दर्ता	१०४
५	विवाह दर्ता	२०९
६	सम्बन्धविच्छेद दर्ता	३
	पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
७	कालोपत्रे सडक निर्माण	०
८	कालोपत्रे सडक मर्मत	०
९	ग्राभेल सडक निर्माण	०
१०	ग्राभेल सडक मर्मत	५५०

१२.३ **न्यायिक समिति-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ३ र यो वर्ष थप भएको ७ गरी कुल १० विवाद दर्ता भएकोमा ९ फर्स्यौट भई १ बाँकी देखिन्छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

१२.४ **सहकारी नियमन-** सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनुपर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गतेभित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले

उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ८ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिकाभित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ, ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्दछ।

१२.५ **सार्वजनिक परीक्षण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले उल्लिखित कानुनी व्यवस्था बमोजिम ९ पटक सार्वजनिक परिक्षणमा रू. ९०५००।०० र सार्वजनिक सुनुवाईमा रू. ६०००००।०० सहित रू. ६९०५००।०० खर्च गरेको छ । तोकिएबमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरी पालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ ।

१३ प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ४२ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म २३ पदपूर्ति भएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरणअनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रशासकिय अधिकृत, इन्जिनियरसहित १९ पदहरु रिक्त रहेका छन्। दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ। तसर्थ, रिक्त पदहरु पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

१४ वडा सचिवको पदपुर्ति

निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नियमावली, २०५० मा स्वीकृत दरबन्दी अनुसार पदपुर्ती गरी सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयबाट संचालित सेवा प्रवाहमा महत्वपूर्ण भूमिका रहेका वडा सचिवको दरवन्दी र पदपुर्तिको अवस्था निम्नानुसार छन्। रिक्त वडा सचिवहरुको पदपुर्ति गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

वडा संख्या	वडा सचिवको दरवन्दी	वडा सचिवको पदपुर्ति	रिक्त वडा सचिव
७	७	५	२

१५ पदाधिकारी सुविधा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष पदाधिकारी सुविधामा रू. ६५०००००।०० खर्च गरेकोमा पालिकाको आन्तरिक आय रू.२६७३२७२।५५ रहेको छ। जुन आन्तरिक आयको २४३.१५ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

१६ पदाधिकारी बैठक भत्ता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष पदाधिकारी तथा कर्मचारीको बैठक भत्तामा रू. ४१३०००।०० जुन आन्तरिक आय रू.२६७३२७२।५५ को तुलनामा १५.४५ प्रतिशत पदाधिकारी बैठक भत्ताको रुपमा खर्च लेखेको देखियो। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्ड आधारित बनाउनुपर्दछ।

१७ प्रोत्साहन भत्ता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्दान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने, दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानून बमोजिम हुने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष फिल्ड भत्तावापत ७ जना प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई रू. ५,१९,०००।०० भुक्तानी भएको गरेको छ । जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।५५ को १९.४१ प्रतिशत हुन आउँछ । आन्तरिक आयलाई ध्यानमा राखी फिल्डभत्ता प्रदान गर्नुपर्दछ ।

१८ **कर्मचारी करार** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पदमा मात्र प्रतिस्पर्धाको आधारमा करारमार्फत सेवा लिन सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष इन्जिनियर, कार्यालय सहयोगी, एम्बुलेन्स चालक, सहायक कम्प्युटर लगायतका पदमा ४८ कर्मचारीहरु करारमा राखी रू.१३०९३९०१।०० खर्च लेखेको छ। उल्लिखित करार सेवाका पदहरु व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी निर्धारण भएका देखिएन। साथै प्रतिस्पर्धाको आधारमा कर्मचारी नियुक्त नगरी सोझै तथा पुराना कर्मचारीलाई नै निरन्तरता दिएको देखियो। कानुन बमोजिम करार सेवाबाट पुर्ति गरिने पदहरु प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट मात्र पदहरु पुर्ति गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	पद/तह	संख्या
१	सूचना प्रविधि अधिकृत	१
२	रोजगार संयोजक	१
३	इन्जिनियर	१
४	कृषि प्राविधिक	६
५	पशु प्राविधिक	५
६	एम. आइ. एस. अपरेटर	१
७	फिल्ड सहायक	१
८	सहकारी परिचालक	१
९	पोषण संयोजक	१
१०	खेलकुद प्रशिक्षक	१
११	दलितसँग अध्यक्ष कार्यक्रम संयोजक	१
१२	सवारी चालक	३
१३	उद्यम विकास सहजकर्ता	२
१४	रोजगार सहायक	१
१५	प्राविधिक सहायक	१
१६	सचिवालय व्यवस्थापक	१
१७	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	६
१८	कार्यालय सहयोगी	८
१९	सब इन्जिनियर	२
२०	स्विपर	२
२१	खानेपानी हेरालु	१
२२	संग्रहालय चौकीदार	१
जम्मा		४८

१९ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष खाना, खाजा, सभा संचालन तथा अन्य विविध शीर्षकमा रू. ३७२५३०७।०० खर्च गरेको छ। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।०० को १३९.३५ प्रतिशत हुन जान्छ। विविध खर्चलाई आन्तरिक आयको आकारसँग तादाम्यता कायम गरी खर्चको औचित्यसमेत पुष्टि हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्न पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

२० **खेलकुद प्रशिक्षक**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायत ऐनमा तोकिएका पदमा बाहेक अन्य पदमा करारमा नियुक्त गर्न नपाइने व्यवस्था छ। त्यसैगरी ऐनको दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो कार्यवोझ राजस्व क्षमता खर्चको आकार स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहको संगठन संरचना कायम गर्नुपर्ने र सोही संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा कर्मचारीको लागि चाहिने तलव भत्ता जस्ता सेवा सुविधाको लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने स्थायी र करार सेवाबाट पुर्ति गरिने दरवन्दि प्रस्ताव तयारी गरी स्वीकृत दरवन्दीमा तोकिएको प्रक्रिया पुरा गरी पदपुर्ति गर्नुपर्ने तथा स्थानीय तहको सेवा संचालनको लागि अस्थाई दरवन्दी सिर्जना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। पालिकाले १ जना खेलकुद प्रशिक्षक योगेन्द्रबहादुर शाहीलाई नियुक्त प्रतिमहिना रू.२३५०० का दरले बार्षिक रू.२८२०००।०० भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले आफ्नो संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण नगरी स्पष्ट दरवन्दी समेत स्वीकृत नभएको अवस्थामा स्थायी रुपमा तलव भत्ता भुक्तानी हुने गरी खेलकुद प्रशिक्षक नियुक्ति गर्नु मनासिव देखिदैन। पालिकाले खेलकुद कार्यको कार्यबोझ र सोको लागि आवश्यक सम्भावित आयस्रोत समेत विश्लेषण नगरी पालिकामा खेलकुद प्रशिक्षणका नियमित काम समेत हुने स्पष्ट नगरी खेलकुद प्रशिक्षकहरुले कार्यालयमा नियमित हाजिरसमेत गर्ने गरेको नदेखिएकोले उक्त खर्च नियमित गर्नुपर्ने रू.

अनियमित भएको	२,८२,०००

२१ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

२१.१ **आन्तरिक नियन्त्रणः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छन् ।

क) **वजेट व्यवस्थापनतर्फः**

• दीगो विकास लक्ष्य पुरा गर्न वातावरण संरक्षण लगायत आन्तरिकिकरणको लागि एकीकृत दीर्घकालिन योजना तयार नगरेको ।

• स्थानीय तहले कार्यक्रम संचालन जस्तैः बैठक भत्ता, तालिम, गोष्ठी गर्नको लागि कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति नगरेको ।

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको ।

• गाउँपालिकाले सार्वजनिक भवन तथा विद्यालय लगायतका उपयोग नभएका भवन पहिचा गरी उपयोग नगरेको ।

ख) खरिद व्यवस्थापन तर्फः

• गाउँपालिकाले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा नगरेको ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको ।

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको ।

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन गरेतापनि अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको व्यहोरा अक्षरशः पालनामा जोड नगरेको ।

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौताबमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा मूल्यांकन नगरेको ।

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र व्यवस्थित अभिलेख नराखेको ।

• सवारी साधन मर्मत गर्दा मर्मत आदेश संलग्न नगरेको ।(१४२।०८०।९।२५- कैलपाल अटोसेल्स एण्ड हाउसलाई भुक्तानी रु ६१५००।००)

ग) शिक्षातर्फः

• स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरी अनुगमन नगरेको ।

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा नं. (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुबाको लागि सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्याबधिक गर्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार नगरेको ।

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण,शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गीकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) अद्यावधिकक नगरेको ।

घ) विविध तर्फः

• मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदिई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको ।

• कार्यालयले उद्वेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको ।

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएको भएतापनि कतिपय खर्च पुष्टि हुने आधार सहितको प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन । खर्चको स्पष्ट उद्वेश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने आवश्यक प्रमाण संलग्न गरेर खर्च गरी र विल मात्र राखी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।

• म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका देहायका म. ले. प. फाराम मध्ये कार्यालयसँग सम्बन्धित फारामको अभिलेख अद्यावधिक नराखेको ।

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तह तथा स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समिति तथा नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजू सम्परीक्षण कार्य नगरेको ।

• साविकमा अनुदान दिइएका कार्यक्रम तथा योजनाको वस्तुपरक मूल्यांकन नगरेको ।

• आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई आन्तरिक आय (राजश्व) शाखाको जिम्मेवारी दिएको ।

• गाउँपालिकाको नागरिक वडापत्र सवैले देखिने गरी कार्यालय वाहिर राख्नुपर्नेमा (कार्यालय भित्र राखेको) नराखेको ।

• गाउँपालिकामा कृषि तथा भेटनरी एवं शिक्षा शाखा प्रमुखको ब्यवस्था नगरेको ।

गाउँपालिकाले उल्लिखित ब्यहोरामा सुधार गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ, भरपर्दो र विश्वसनीय बनाउनुपर्दछ ।

२१.२ (५२९/२०८१-३-१३):

बढी खर्चः (५२९।०८१।३।१३) आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ मा खर्चको पुष्ट्याई राख्नुपर्ने ब्यवस्था छ । सुशासनका लागि सामाजिक सशक्तिकरण विषयमा २ दिने तालिम संचालन गर्न प्रोजेक्टरका लागि प्रतिदिन रू. २५००।०० का दरले संझौता गरेको छ । उक्त कार्यक्रम २ दिन संचालन भएको देखिएकोमा कार्यक्रम संचालक लाल वहादुर वि.क. ले ४ दिनको प्रोजेक्टरको विल पेश गरी भुक्तानी लिएको पाइयो । बढी भुक्तानी भएको दिन २ को रू. ५०००।०० असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	५,०००

२१.३ (३७८/२०८१-१-१६):

खर्च शीर्षकको पालनाः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियमा ३९ मा खर्च शीर्षकको पालना गरी खर्च गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँसभाबाट सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्चमा रू. ४०००००।०० बजेट विनियोजन भएकोमा एफटेक विजनेश एण्ड सोलुसन प्रालिबाट योजना ब्यवस्थापन सफ्टवेयर तयार गरेको जनाई रू. ४९१५५०।०० (बाँकी रू. ९१५५०।०० संचार महसुलबाट) खर्च लेखेको छ । खर्च शीर्षकको पालना नगरी गरेको खर्च रू. ९१५५०।०० नियमित गर्नुपर्ने रू.

अनियमित भएको	९१,५५०

२१.४ **निःशुल्क उपचारः** जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ को दफा ३ मा स्वास्थ्य सेवाको पहुंच तथा सुनिश्चितता हुने व्यवस्था रहेको छ । नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको विपन्न नागरिक औषधि उपचार कोष निर्देशिका, २०७५ को दफा ३ मा विपन्न नागरिकलाई औषधि उपचार वापत आर्थिक सहायता दिने प्रवन्ध गरिएको तथा दफा ४ मा यस्तो सेवा लिने प्रक्रिया वारेमा उल्लेख छ । सोही मन्त्रालयबाट जारी भएको विपन्न नागरिक औषधिउपचार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०८० ले पनि विपन्न नागरिकलाई औषधि उपचार वापत सहायता दिने प्रक्रिया बारेमा विस्तृत उल्लेख गरी बजेट व्यवस्था गरेको देखिन्छ । सोही बमोजिम विपन्न नागरिक, असहाय तथा गरीब जस्ता लक्षित वर्गलाई निशुल्क उपचार वापतको आर्थिक सहायता वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यो पालिकाबाट ८२ जनाको लागि रू. ८ लाख ९७ हजार खर्च भएको व्यहोरा निम्नानुसार देखिन्छ । यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धनको लागि यसरी सहायता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको नाम, ठेगाना र उपचारको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नुपर्दछ ।

क्रस	**उपचारको किसिम**	**व्यक्ति संख्या**	**रकम रु हजारमा**
१	क्यान्सर-८,डायलासिस-२, मेरुदण्ड पक्षघात-१ र मृगौला प्रत्यारोपण-१	विश्वनाथ जोशी समेत १२	६१०
२	पाठेघर उपचार खर्च सहायता	सिता विष्ट सहित १९	९५
३	विपत तथा महामारीबाट प्रभावितलाई उपचार सहायता	सल्लो भुल सहित ५१	१९२
	जम्मा	८२	८९७

२१.५ **शीत भण्डारको उपयोगः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा सरकारी खर्चको उपयोग गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँपालिकाबाट प्राप्त विववरण अनुसार वडा नं. ४ मा गाउँपालिकाको रू. ६ लाख समेत रू. १८ लाखको लागत साझेदारीमा २०७८ सालमा सम्पन्न के आई सिंह कोल्ड स्टोर प्रयोगविहिन अवस्थामा रहेको पाइयो । गाउँपालिकाले छलफलका क्रममा २०७८ सालमा आएको हावाहुरीका कारण १०० टन आलु भण्डारण गर्न सकिने कोल्ड स्टोरमा जडान गरिएको सोलार प्यानल टुटफुट हुन गई संचालनमा आउन नसकेको जनाएको छ । उक्त कोल्डस्टोर संचालनको लागि गाउँपालिकाले ध्यान दिइएको पाइएन । सरकारी रकम खर्चेर बनाएका संरचना कार्यालय प्रमुखलाई जिम्मेबार बनाई उपयोगको ब्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।

२१.६ **कृषि र पशु शाखाको अनुदानः** कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रम संघका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधनको संलग्नतामा सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ । सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई

अनुदान वितरणमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यो वर्ष २ हजार ६१५ जनाको लागि रू. ८६ लाख २ हजार खर्च भएको व्यहोरा निम्नानुसार देखिन्छ । यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धनको लागि यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २१.६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२२ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहलाई आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवम् संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन। पालिका अध्यक्षको तोक आदेशको आधारमा आर्थिक सहायता प्रयोजनमा यस वर्ष ५५ व्यक्तिलाई रू १००० देखि रू ८००० गरी रू १९१५००।०० तथा विरामीलाई एम्बुलेन्स भाडा सहायता स्वरुप रू १००० देखि रू ११६५५ गरी रू. ११८४५५।०० समेत गरी आर्थिक सहायता रू ३०९९५५।०० वितरण गरेको देखियो। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।५५ को ११.६५ प्रतिशत हुन जान्छ। यस्तो विविध प्रकृतिको खर्चलाई आन्तरिक आयको आकारसँग तादाम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टि हुने गरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्दै तोक आदेशबाट हुने खर्च नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

२३ **कार्यक्रम खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्वय नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (७) मा सरकारी निकायबाट तालिम, सेमिनार, गोष्ठी, कार्यशाला जस्ता कार्यक्रमको लागि रकम खर्च गर्दा त्यस्तो कार्यक्रमको लागत अनुमान अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृत कार्यक्रम सम्पन्न भईसकेपछि त्यस्तो कार्यमा भएको खर्च, खरिद गरिएको मालसामानको विवरण तथा बिल, भरपाईसहित कार्यक्रममा उपस्थिति तथा कार्यक्रमबाट लाभान्वित व्यक्तिको संख्या र उपस्थिति समेत समावेश गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष महिला कृषक समूहलाई सहायता, सांस्कृतिक कार्यक्रम संचालन, क्षेत्र लक्षित कार्यक्रम तथा अभिमुखिकरण र अन्तरक्रिया लगायतको कार्यक्रममा रू ३२०४८७५।५५ खर्च गरेको छ। जुन आन्तरिक आय रु २६७३२७२।०० को ११९.८८ प्रतिशत हुन आउँछ। अतः पालिकाले आन्तरिक आयलाई ध्यान दिई संचालित कार्यक्रमहरुको प्रभावकारिता कायम हुनुपर्दछ ।

२४ **मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा खरिद योजना बनाउँदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनुपर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पूर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुनसक्ने नसक्ने एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले पटक पटक गरी रू २६०५०००।०० को कार्यालय मालसामान खरिद गरेको देखियो । खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक बनाई खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनुपर्दछ।

२५ **विद्यालय संचालन**

विद्यालय व्यवस्थापनः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ४१ मा खर्च गर्दा सुनिश्चित हुनुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँपालिकाले देहाय अनुसार कम विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयमा समेत अनुदान रकमा निकासा।खर्च गरेको छ । विद्यार्थी संख्या, विद्यालयको आवश्यकता हेरेर विद्यालय गाभ्ने तथा खारेज गर्ने सम्मका कारवाही गरी खर्चमा किफायतीपन दर्शाउनुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	खर्च रु	प्रति विद्यार्थी खर्च रु.
१	दुर्गा आवि वडा ४, काफली	३	२०	१५०३०३६।००	७५२५२।००
२	चण्डेश्वर आवि वडा ७, चौड	३	२४	१५९९७४४।००	६६६५६।००
३	छडिदेव आवि वडा ३, चरिकोट	२	९	६९२०२३।००	७६८९२।००

२६ **अतिथि सत्कार**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष विविध खर्च अन्तर्गत अतिथि सत्कारमा रू. ६४८०१९।०० खर्च गरेको छ। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।५५ को २४.२४ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार अनुसार अतिथि सत्कार खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्ड आधारित बनाउनुपर्दछ।

२७ **महसुल जरिवाना**

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०८० को नियम ३८ अनुसार खर्चका विल भरपाई सहित त्यसलाई पुष्टयाई गर्ने कागजात सहितको लेखा राख्नुपर्ने र भुक्तानी गर्दा रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले समयमै बिद्युत, खानेपानी महशुल र सवारी साधनको शुल्क तथा विमा नविकरण वुझाई छुट लिनुपर्नेमा ढिला गरी देहाय अनुसार रू १६२१४।४२ जरिवाना भुक्तानी गरेको छ। यस्तो भुक्तानी नियम सम्मत नदेखिएको रू.

गो भौ र मिति	विवरण	खर्च रू
१८६।०८०।१०।११	विमा	५१२५
२४८, २५२, ५१४ र ६८८।०८१।०३।२२	विद्युत	११०८९।४२
जम्मा		१६२१४।४२

अनियमित भएको	१६,२१४.४२

२८ **मर्मत सम्भार खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा मालसामान मर्मत गर्नुपर्दा नियम १३ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने, प्रतिस्थापित पार्टपुर्जा दाखिला गर्नुपर्ने , नियमावलीको प्रक्रिया अवलम्बन गरी पार्टपुर्जा खरिद गर्नुपर्ने तथा मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सवारी साधनहरुको मर्मतमा रू २३८०४४१।०० खर्च गरेको छ । जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।५५ को ८९.०४ प्रतिशत हुन जान्छ। मर्मत खर्चलाई मितव्ययी बनाउन अभिलेखाङ्कन गरी अध्यावधिक गर्नुपर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान दिनुपर्दछ ।

सवारी साधन	संख्या	खर्च रू.
ट्राक्टर	१	५३९२५
एम्बुलेन्स	१	२४९५७८
ब्याकहो लोडर	१	१२३०४२५
मोटरसाइकलहरु	२३	८४६५१३
जम्मा		२३८०४४१

२९ **सवारी साधन भाडा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, प्रभावकारिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष सवारी साधन भाडामा रू. १०९४४००।०० खर्च लेखेको छ। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।५५ को ४०.९४ प्रतिशत हुन आउँछ। अतः यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ।

३० **इन्धन खर्च**

अर्थ मन्त्रालयबाट जारी कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ मा सवारी साधन प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई सोही अनुसार विभिन्न परिमाणमा इन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार २ पाङ्ग्रे २३ थान, एम्बुलेन्स, व्याकहोल्डर, टिप्पर र ट्राक्टर एक एक थान रहेकोमा इन्धन कार्यालय प्रयोजन शीर्षकमा रू. १४२०४८२।००, इन्धन पदाधिकारी शीर्षकमा रू. ५१२०३७। ०० र इन्धन अन्य प्रयोजन शीर्षकमा रू. १४६२३३।०० गरी रू. २०७८७५२।०० खर्च गरेको छ । इन्धन खपत सम्बन्धमा Public Asset Management System (PAMS) को पूर्ण रुपमा प्रयोग गर्दै इन्धन खर्चको व्यवस्थित अभिलेखाङ्कन गरी इन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

३१ **पालिकस्तरिय खेलकुद कार्यक्रम**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को परिच्छेद २ मा खरिद कारवाहिको तयारी अन्तर्गत खरिद योजना बनाई सोही अनुसार विधिवत रुपमा लागत अनुमान तयारी गरी ऐन नियमावलीमा तोकिएको कुनै खरिद विधि छनौट गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा सभाबाट स्वीकृत बजेट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार विभिन्न समयमा खेलकुद कार्यक्रम अन्तर्गत खरिद योजना र लागत अनुमान वेगर सोझै व्यक्ति वा संस्थालाई पेश्कीको रुपमा रकम उपलव्ध गराई खेलकुदका सामग्री, खेलाडी तथा प्रशिक्षकको पोशाक, खाना खाजा तथा होटेल बास खर्च, यातायात खर्च शीर्षकबाट रू. २३३२७८४।०० खर्च गरेको छ। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।०० को ८७.२६ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आवधिक योजनाले तय गरेको प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गरी दीर्घकालीन लक्ष्य प्राप्तिमा केन्द्रित हुनुपर्दछ।

भौ न मिति	विवरण	संचालन गर्ने जिम्मेवार व्यक्ति	भुक्तानी रू
१०१, १०७ र २६६	के आइ सिंह युवा संजाल	टेक बहादुर खड्का	८३२५१४
२७१।०८०।१२।०१	राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड	योगेन्द्र विक्रम शाही	९०००००

३२ **मेला तथा दिवस व्यवस्थापन**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ बमोजिम खर्च गर्दा उपलब्धि सुनिश्चित गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यस वर्ष मेला तथा दिवस व्यवस्थापन गर्दा देहाय बमोजिमका प्रयोजनमा रू ८५०६६७। ०० खर्च गरेको छ। जुन आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।०० को ३१.८२ प्रतिशत हुन जान्छ। यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ। केही नमुना निम्नानुसार छनः

गो भौ मिति	मेला तथा दिवस	खर्च रू
६४।०८०।०८।२४	तिज कार्यक्रम (वडा १-७)	१७८५७०
७०।०८०।०९।०५	कृष्ण जन्माष्टमी र गौरा पर्व (वडा ७)	५००००
७३।०८०।०९।०५	कृष्ण जन्माष्टमी र गौरा पर्व (वडा ६)	७८०००
१७६।०८०।१०।०९	राष्ट्रिय योग दिवस	५००००
२१२।०८०।१०।२८	देउडा कार्यक्रम	५४८००
२४०।०८०।११।१६	चतुर्दशी दशै मेला कार्यक्रम	५००००
३३३।०८०।१२।२७	महिला दिवस ७ वटै वडा	९९७९०
३५०।०८१।०१।१२	विशु सांस्कृतिक कार्यक्रम वडा नं. ४	४४९४०
५१८।०८१।०३।१२	गौरा पर्व	२५०००
५००।०८१।०३।०७	७ माध्यमिक विद्यालयमा योग शिविर संचालन	१९८५६७
५५४।०८१।०३।१६	धान दिवस	२१०००
	जम्मा	८५०६६७

३३ **अन्य कार्यालयको खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको कार्यालय तथा संघ संस्थाको लागि बजेट विनियोजन गरी गरिएको निम्नानुसार खर्च मितव्ययी र बजेट प्रभावकारी भएको देखिएन पालिकामा यस्तो प्रकृतिको खर्चले थप व्ययभार बढ्दै जाने देखिन्छ। यस्तो प्रकृतिको खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

भौ न मिति	विवरण	प्रयोजन	खर्च (रू)
१३१।०८०।०९।२३	डोटी जिल्ला खेलकुद समिति	खेलकुद सामग्री खरिद	१५००००
१४१।०८०।०९।२५	इलाका प्रहरी कार्यालय वायल	चाडपर्व खर्च	११०००
२८२।०८०।१२।०४	इलाका प्रहरी कार्यालय वायल	सवारी साधन मर्मत	१५३५०
२८३।०८०।१२।०४	नेपाल स्वंयसेवी रक्तदान समाज	सहयोग	१२०००
३५९।०८०१।०१।१३	डोटी जिल्ला खेलकुद समिति	सामग्री	७८८००
३६१।०८०१।०१।१३	इलाकाप्रहरी कार्यालयवायल	मसलन्द सामग्री	१२६७०
५०५।०८१।०३।०७	अधिकारका लागि महिला संघ	कार्यक्रम संचालन	२०००००
जम्मा			४७९८२०

३४ **विज्ञापन खर्च**

विज्ञापन (नियमन गर्ने) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०८० को नियम ६क. को उपनियम (२) मा सरकारी निकाय वा कार्यालयले सूचना तथा विज्ञापनको रकम भुक्तानी गर्दा सिधै सञ्चार माध्यम मार्फत कारोबार भएको भए सञ्चारमाध्यमले जारी गरेको विलबमोजिम तथा विज्ञापन एजेन्सीमार्फत विज्ञापन गरेको भए सञ्चार माध्यमले जारी गरेको विलको प्रतिलिपि सहित एजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने बिलको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने तथा यसरी भुक्तानी गर्दा बिज्ञापन (नियमन गर्ने) ऐन, २०७६ को दफा २१(२)(ख) बमोजिम खर्च रकमको तीन प्रतिशत रकम बिज्ञापन बोर्डको कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट भुक्तानी भएका सूचना तथा विज्ञापनको नमूना छनोट गर्दा सञ्चारमाध्यमले तीन प्रतिशत रकम बिज्ञापन बोर्डको कोषमा जम्मा गरेको देखिएन। पालिकाबाट विज्ञापनमा भुक्तानी गर्दा उल्लिखित व्यहोरा अनुसार भए नभएको कार्यालयबाटै यकिन गरी निम्न अनुसार भुक्तानी गर्दा ३ प्रतिशतले हुने रू २६९३५।०० बिज्ञापन बोर्डमा जम्मा गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

प्रमाण पेश नगरेको	२६,९३५

३५ **पाम्स दाखिला**

जिन्सी दाखिलाः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियमा ७८ मा जिन्सी दाखिला गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । गाउँपालिकाले देहाय अनुसार सार्वजनिक सम्पति ब्यवस्थापन प्रणाली(पाम्स) मा प्रविष्ट नगरी रु. १८००००।०० खर्च गरेको छ । पाम्समा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु..

गोभौ मिति	विवरण	खर्च रु.	संचालक/ फर्म
१३३।०८०।९।२३	युवा तथा खेलकुद कार्यक्रम	१०००००।००	शिक्षा शाखा प्रमुख तेजबहादुर ऐर (प्रास)
३६३।०८१।१।१३	फर्निचर (शाखा तथा वडाका लागि)	८००००।००	चण्डिका मष्टा फर्निचर उद्योग
	जम्मा	१८००००।००	

प्रमाण पेश नगरेको	१,८०,०००

३६ **पालिका कृषि अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा सभाबाट स्वीकृत बजेट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। साथै कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्द्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रम संघका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधन प्रयोग गरी सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ । सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरणमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यस रु २१११३७४।०० खर्च भएको व्यहोरा निम्नानुसार देखिन्छ । यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धनको लागि यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनुपर्दछ ।

गो भौ र मिति	अनुदानको किसिम	व्यक्ति संख्या	खर्च रु
८९।०८०।०९।०६	५०% व्यवसायिक आलु खेती प्रवर्द्दन कार्यक्रम	३०२	५६२३६५
१७७।०८०।१०।०९	च्याउ खेती १००% अनुदान		१८६९५०
२४६।०८०।११।१६	वेमौसमी हाइब्रिड विउ खरिद तथा वितरण	३४३	३२९५००
२६८।०८०।१२।०१	तरकारी विउविजन तथा विषादी खरिद तथा वितरण	५४	५००००
३३०।०८०।१२।२६	शतप्रतिशत अनुदानमा अदुवाको विउ खरिद तथा बितरण	८	२१३८००
३६६।०८१।०१।१३	विउविजन तथा औषधि खरिद तथा वितरण	६३	९९९९२
३८१।०८१।०१।१६	५०% अनुदान व्यवसायिक आलु खेती	४	२१६२५
४१७।०८१।०२।०६	७५% अनुदान धानको विउ वितरण	२५९	३०६६३५
५५२।०८१।०३।१६	विषादी खरिद तथा वितरण	६६	११५०००
५८७।०८१०३।१८	विषादी खरिद तथा वितरण	६०	७३३८२
६७८ र ६८०।०८१।०३।२२	आँप, लिचि तथा कागतीको विरुवा वितरण	११३	१५२१२५
	जम्मा		२१११३७४

३७ **जिन्सी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९४, ९५ ,९६ /र ९९बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नुपर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा पाम्समा सम्पत्तिको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

• पालिकाको जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार अनुसार कुर्ची, टेवल, प्लाष्टिक, कम्प्यूटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, व्याट्री, सोलार प्यानल, लगायतका १ सय ५० मालसामान मर्मत गर्नुपर्ने, ९८ मालसामान लिलाम गर्नुपर्ने देखिएको छ। मालसामानहरुको मर्मत तथा लिलाम गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

३८ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम-स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा छ। कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेकोछ । पालिकाले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत ७ वडाहरुमा ७ निर्माण कार्य लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरी यो बर्ष ८५ जनालाई रोजगारी उपलव्ध गराई रू. ७५५८०००।०० ज्याला खर्च गरेको छ। गाउँपालिकाले लक्षित वर्गलाई औषत ४७.९९ दिनसम्म रोजगारी उपलब्ध गराई श्रमिक ज्याला, प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च समेत खर्च लेखेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन।

योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भएतापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

वडा. नं	सुचिकृत बेरोजगार संख्या	रोजगार संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको दिन	प्रति व्यक्ति रोजगार प्राप्त गरेको दिन	कूल खर्च रु	प्रति व्यक्ति औसत रोजगारी आय	रोजगारी प्रतिशत
१	७९	१०	१९८०।०	९८	६६८३०२।२४	६५४६४	१२।६५
२	५३	१०	९९९।९	९९।७९	६६६१९९।१४	६६६५९।७२	१८।८६
३	१४१	१०	९९९।९	९९।९९	६७४७४४।८९	६६७९३।३२	७।९२
४	१२६	१५	१४८५।०	९८।९९	९८२६००।६२	६६७९३।३२	७।९३
५	८४	१०	९९८।२	९९।८२	६६६८५७।८९	६६६७९।७६	११।९०
६	१३५	१०	९९७।४	९९।७४	६५९९९७।४०	६६६२६।३२	७।४०
७	८५	१०	९८८	९८।८०	६५९९९७।४०	६५९९८।४०	११।७६
जम्मा	७०२	७५	७४४८।४	९९।३०	४९७८६९९।५८	६६३८२।६६	१०।६८

३९ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता**

३९.१ **वर्गगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता:** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधी, २०७७ अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकबाट रू.२७०४३१५९।०० वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएकोमा वर्गगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण निम्नानुसार छ।

सामाजिकभत्ता पाउने समूह	कायम संख्या	विनियोजित रू.	वितरण गरेकोसंख्या	वितरण गरेको रू.	फिर्ता रू.
जेष्ठ नागिरक अन्य	१२७५	१५२३५५५३	१२७३	१५२११५५३	२४००० ।००
जेष्ठ नागिरक दलित	२६१	२०४८२००	२५८	२०२९५८०	१८६२० ।००
जेषठ नागिरक एकल महिला	२५३	२०१८९४०	२५३	२०१८९४०	० ।००
विधवा महिला	४२३	३३५४२६०	४२१	३३४८९४०	५३२० ।००
पुर्ण अपाङ्ग क बर्ग	३९	४६६८३०	३९	४६६८३०	० ।००
अति अशक्त अपाङ्ग	१०३	६५३२९६	१०१	६४२६५६	१०६४० ।००
बाल पोषाण भत्ता	१४९५	२३१०४९४	१४३५	२२३०७२९	७९७६५ ।००
बाल पोषण भत्ता दलित बाल बालीका	७४३	११३९८९९	७०७	१०९३९३१	४५९६८ ।००
जम्मा	४५९२	२७२२७४७२	४४८७	२७०४३१५९	१८४३१३ ।००

३९.२ **निष्क्रिय खाताको रकम फिर्ताः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २६ अनुसार सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि निकासा भएको रकम सोही आर्थिक वर्षमा खर्च नभएमा संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्दछ। राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागको च.न.६७ मिति २०८१।६।६ अनुसार २०७८ श्रावण १ भन्दा पहिले सामाजिक सुरक्षा भत्ताकालागि खोलिएका खाताहरु निष्क्रिय भएको भए लाभग्राहीको सम्पुर्ण विवरण मागगरी रकम फिर्ता गर्नुपर्ने र Parking वा Settlement account मा रहेको २०८१ असार मसान्तभन्दा पहिलेको रकम फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले हालसम्म लाभग्राहीको संख्या अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्तापालिकामा रहेको एन.एम.वि बैंक मार्फत भुक्तानी गर्दै आएको छ। लेखापरीक्षणको क्रममा निष्क्रिय खाताको विवरण माग गर्दा पालिकाले बैंकबाट ३१ जनाको खाता निस्कृय रहेको विवरण उपलव्ध गराएको र उक्त निष्क्रिय खातामा पैसा रहेनरहेको विवरण उपलव्ध नगराएकाले पालिकाले निष्क्रिय खाता यकिन गरी खातामा रहेको रकम संघीय कोषमा फिर्ता गर्नतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

३९.३ **पारदर्शिताः** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ मा गाउँपालिकाले लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नवीकरण प्रक्रिया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने बैंक, लाभग्राहीले पूरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया जस्ता भत्ता सम्बन्धी जानकारी स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्ने र भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले सो व्यवस्था परिपालना गरेको पाइएन। कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ।

३९.४ **के वाइ सी अद्यावधिक नभएकोः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २४ अनुसार बैंकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा शुन्य मौज्दातमा खाता खोली जम्मा गरिदिने र सम्बन्धित लाभग्राहीले कागजात पेश गरे पश्चात

खाता सक्रिय हुने उल्लेख छ । पालिकाले हरेक बर्ष खाता अद्यावधिक नगरी लाभग्राहीको खातामा रकम जम्मा गरेकोले बास्तविक लाभग्राही हुन होइनन यकीन गर्न सकिएन व्यक्तिगत विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

३९.५ **अनुगमन तथा निरीक्षणः** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ (३) अनुसार गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सो कार्य गरेको पाइएन। यसतर्फ पालिका क्रियाशिल हुनुपर्ने देखिन्छ।

४० आइसिटी ल्याव स्थापना

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरले सबै स्थानीय तहहरुलाई राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयहरुमा स्थापना हुने आइसिटी ल्याव प्रणालीको लागि स्पेसिफिकेशन तयार गरी परिपत्र गरे अनुसार खरिद गरिने कम्प्युटर तथा सूचना प्रविधिजन्य उपकरणहरुको स्ट्याण्डर्ड र स्पेसिफिकेशन तोकिय अनुसार हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट निम्नानुसार विद्यालयहरुले खरिद गरिएका उपकरणहरु उक्त मापदण्ड अनुरुप भए नभएको निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन। अतः केन्द्रले तोकिएबमोजिम स्पेसिफिकेशनको आधारमा दररेट लिने तथा खरिद गरिएका उपकरणहरु उल्लिखित मापदण्ड बमोजिम भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

सिं.नं.	विद्यालयको नाम	कार्यक्रम	निकासा रू
१	श्री वासुदेव मा वि ०३ झिगावस्ती	विज्ञान प्रयोगशाला	६५००००।००
२	श्री भुवनेश्वरी मा वि ०५ जमलकटीया	पुस्तकालय स्थापना	६५००००।००
जम्मा			१३०००००।००

४१ मगर विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति

जनजाती छात्रवृत्ति कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०/८१ को २.८.४ को क्रियाकलाप ७.२.१.१ को ४.२.३ मा गैरआवासीय छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने समूह तथा समुदाय उल्लेख गर्दा मगर जातिको विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छैन। पालिकाले ५९ जना मगर विद्यार्थीलाई रू ५०० को दरमा रू २९५००।०० छात्रवृत्ति समानिकरण अनुदानको रकमबाट विद्यालयलाई निकासा गरेको देखियो । यसरी कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाले तोकेको भन्दा बाहिरको बिद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति निकासा तथा वितरण गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

४२ फिर्ता गर्नुपर्ने शिक्षक

शिक्षा,विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रको २०७५।११।८, को पत्र अनुसार स्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन सम्वन्धमा आवस्यक स्थानीय तहमा आवश्यक भएमा स्थानीय तहमा कामकाजमा खटाउन सक्ने व्यवस्था भएतापनि शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र शिक्षक व्यवस्थापन समन्वय शाखाको च.नं. २१६ मिति २०८१।१।२८ को निर्णय अनुसार सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकले व्यवस्थापन समिति र शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ प्रमुखको स्विकृति नलिई आफु बहाल रहेको विद्यालय बाहिरकाम काज गर्न नहुने व्यवस्था छ। शिक्षाविकास तथा समन्वय इकाइ डोटीको च.नं.१०५० २०८१।२।२ को निर्णय कार्यान्वयन गराउने पत्र च.नं.११३९ मिति २०८१।२।३१ को शिक्षक काज फिर्ता गर्ने भन्ने पत्राचार भएको छ। पालिकाले श्री इन्द्र माद्यायामिक विद्यायमा कार्यरत शिक्षक शेरबहादुर बोगटीलाई मिति २०७४ देखि हालसम्म कामकाजमा राखी विद्यालयमा पालिकाबाट बार्षिक थप रू. ४५१४९०।०० अनुदान दिई सट्टा शिक्षक श्री गणेश प्रसाद ओझालाई खटाएको गरिएको पाईयो। काजमा रहेको शिक्षकलाई आफू बहाल रहेको विद्यालयमा फिर्ता गराउन तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

४३ छात्रवृत्ति

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ। कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०/८१ को बुदा नं. २.८.४ को क्रियाकलाप नं. ७.२.१.१ को ४.२.३ मा गैरआवासिय छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने समुह तथा समुदाय उल्लेख छ। पालिकाले ३३ विद्यालयका देहाय अनुसार छात्रा, अपाङ्ग, दलित र जनजाति बिद्यार्थीलाई रू. १२११४००।०० छात्रवृत्ति रकम विद्यालयको खातामा निकासा पठाएको छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वियनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धनमा ध्यान दिनुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४४ पालिका शिक्षक अनुदान

अन्तरसरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ मा स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकलाई तलब भत्ता सशर्त अनुदानबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ। नेपाल सरकारबाट तयार गरिएको विद्यालय क्षेत्र सुधार योजनाले शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात हिमाल १:३०, पहाडमा १:३५ र तराई तथा काठमाडौँ उपत्यकामा १:४० हुनुपर्ने र शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६ को आधारमा शिक्षक दरबन्दी मिलान गरी शिक्षक दरबन्दी अपुग भएमा जिल्लामा पुल दरबन्दीमा रहेका अन्य स्थानीय तहबाट मिलान गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष दरबन्दी मिलान नगरी स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी अनुसारको पदपूर्ती भएको अवस्थामा समेत पालिकास्तरबाट नै तलब भत्ता उपलब्ध गराउने गरी १० विद्यालयमा १५ पालिका (अनुदान) शिक्षक नियुक्त गरी यो वर्ष रू.३८८७३१२।०० खर्च गरेको छ। पालिकाको आन्तरिक आय रू. २६७३२७२।०० मात्र रहेकोमा दरबन्दी मिलान वेगर दीर्घकालीन दायित्व सिर्जना हुने शिक्षक नियुक्ति गरी तलब भत्ता खर्च लेख्नु उचित देखिदैन। पालिकाले वास्तविक शिक्षकको आवश्यकता पहिचान तथा दरबन्दी मिलानका थप प्रक्रियातर्फ पहल गरी वित्तीय हस्तान्तरणको रकमलाई विकास निर्माणमा परिचालन गर्नुपर्दछ।

४५ बढी छात्रवृत्ति निकासा

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुकोलागि विभिन्न आधारमा छात्रवृत्तिको दर निर्धारण गरेको छ। त्यसैगरी ।EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्क सँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई रकम निकासा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।गाउँपालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा तोकिएको भन्दा जनजातितर्फका बढी निकासा भएको रू. ३०००।०० सम्बन्धित विद्यालयबाट फिर्ता गराई संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ।

सि.नं.	बिद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	छात्रवृत्ति दर रू	बढी भुक्तानी रु.	कैफियत
१	श्री गङरदेव आ वि ०३ बसरकोट	१	५००	५००	भरपाई पेस नभएको
२	श्री मष्टेश्वर आ वि ०३ मार्कोट झिगावस्ती	१	५००	५००	भभरपाई पेस नभएको
३	श्री छत्रेश्वर मा वि ०६ फलेडी	२	५००	१०००	भरपाई पेस नभएको
४	श्री कुथाकोट आ वि ०२ भल्मुडा	१	५००	५००	भरपाई पेस नभएको
५	श्री झिमेमालिका मा वि ०४ वायल	१	५००	५००	भरपाई पेस नभएको
	जम्मा	१६		३०००।००	

असुल गर्नुपर्ने	३,०००

४६ **शिक्षा तर्फ**

४६.१ **शीर्षकगत शिक्षाको विवरणः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा तोकियका शीर्षकमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शिक्षातर्फ देहायका शीर्षकहरुमा खर्च गरेको छ। खर्च गर्दा प्रक्रिया, खर्चगर्ने आधार र कार्यान्वयनमा एकरुपता कायम गरी प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्ने र विनियोजित शीर्षकगत बजेटको सहीतरिकाले उपयोग गर्न पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ। शीर्षकगत खर्चको विवरण निम्नानुसार छः

क.स	कार्यक्रमको नाम	विनियोजित रू.	खर्च रू.	खर्च प्रतिशत	मौज्दात रू.
१	माध्यमिक तह कक्षा ९-१०शिक्षण सहयोग अनुदान	३९७६०००	३३३५३६७	८३.८८	६४०६३३
२	कक्षा १०-१२ विपन्न लक्षित छात्रबृत्ति	३९६०००	३९६०००	१००	०
३	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्यानरत आवासिय तथा गैर आवासिय छात्रबृत्ति	१६२२०००	१२३१६००		३९०४००
४	सार्वजनिक विद्यालयका लागि पाठ्यपुस्तक अनुदान	३८६५०००	३१९९१५९.१४	८२.७७	६६५८४१
५	आधारभुत तह कक्षा ६-८ शिक्षण सहयोग अनुदान	२२५७०००	२२५७०००	१००	०
७	प्रारम्भिक बाल विकास अनुदान	१०९९२०००	१०९२५५००	९९.३९	६६५००
८	विद्यालयका छात्रालाई स्यानेटरी प्याड व्यवस्थापन	०	०	०	०
९	तोकियका विद्यार्थिलाई दिवा खाजा अनुदान	१०३९५०००	८००१५८५	७६.९७	२३९३४१५
१०	कोभिड १९बाट पुगेको क्षतिको निरन्तरता कार्यक्रम	४०००००	३९८८९०	९९.७२	१११०
१२	CTEVT प्रविधि शिक्षा सञ्चालन अनुदान	७०००००	७०००००	१००	०
१३	वैकल्पिक विद्यालय साक्षरता निरन्तर कार्यक्रम	५०००००	५०००००	१००	०
१४	डिजिटल सिकाई सामाग्री अनुदान	१६१७०००	१४०९२५०	८७.१५	२०७७५०
१५	शैक्षिक सुशासनमा शिक्षक मेन्टरिङ खर्च	१२८१०००	६२४६०५	४८.७५	६५६३९५
१६	माध्यमिक र आधारभुत शिक्षक तलव भत्ता	७४७४००००	७१५१७३६५.५८	९५.६८	३२२२६३४
१७	विद्यालय संञ्चालन व्यवस्थापन अनुदान	१९५१०००	१९५१०००	१००	०
१८	विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर अनुदान	४०९७०००	४०९५३३७	९९.९५	१६६३
जम्मा		११८७८९०००	११०५४२६५९	९३.०५	८२४६३४१

४६.२

स्यानिटरी प्याडः स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु ३ हजार ७ सय ४३ जना रहेका छन। पालिकाले गत वर्षको मौज्दात १४५८ र यो वर्ष न्यु जे.एम.वि.अर्डर एण्ड सप्लायर्सबाट रू. २१.३० का दरले २४३०० थान स्यानिटरी प्याड रू. ५८४८७६।७० (मु अ कर समेत) मा खरिद गरेको छ। पालिकाले गत आ व को मौज्दात के कति छ भन्ने विवरण उपलब्ध नगराई प्रति विद्यार्थीलाई आवश्यक्ता हुने २९१६० र खरीद गरेको २४३०० आवस्यक ४८६० थान कम खरिद गरेको पाईयो । तसर्थ, पालिकाले आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिदगर्ने तथा मौज्दात रहेको स्यानिटरी प्याड उपयोग र व्यवस्थापनतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

४६.३ **दिवा खाजाः** आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रमको अनुसूची ४(ख) मा ४ देखि ९ बर्ष उमेरका कक्षा १ देखि ५सम्मका बालबालिकाका लागि दैनिक आवश्यक पर्ने वृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा तोकिएअनुसारको दिवाखाजा उपलव्ध गराउने व्यावस्था छ। पालिकाले सशर्त अननुदानबाट ३३ विद्यालयका लागि दिवा खाजामा रू. ८००१५८५।०० विद्यालयको खातामा निकासा गरेको पाइयो। उक्त दिवा खाजा कार्यक्रमको लक्ष्य बमोजिम EMIS र सत्यापनको डाटा अनुसार वितरण सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमनतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

४६.४ **अनुगमनः** शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र द्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०८०।८१ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहले अनुदान प्राप्त विद्यालयले निर्धारीत मापदण्ड र प्रक्रीया अनुरुप गरे नगरेको नियमित रुपमा अनुगमन गरी सोको एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले अन्तर्गतका विद्यालयहरुलाई यो वर्ष निम्नानुसार अनुदान निकासा गरेकोमा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन दिने गरेको देखिएन।कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन हुनुपर्दछ।

क स	**विद्यालयलाई अनुदान**	**विद्यालय संख्या**	**अनुदान रु**
१	पाठ्यपुस्तक अनुदान	३३	३२९९१५९।१४
२	छात्रवृत्ति अनुदान	३३	१२३१६००।००
३	पुस्कतकालय अनुदान	१	६५००००।००
४	कार्य सम्पादनमा आधारित अनुदान	२	५०००००।००
५	विज्ञान प्रयोशाला अनुदान	१	६५००००।००
६	प्रति विद्यार्थी लागत अनुदान	३३	१४०९२५०।००
जम्मा			७७४०००९।१४

४६.५ **EMIS अध्यावधिकः** शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रद्धारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८०/०८१ मा विद्यालयलाई दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, निःशुल्क पाठ्यपुस्तक लगायतका अनुदान निकासा दिदाँ EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोको आधारमा निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाभित्र रहेका अधिकांश विद्यालयको EMIS विवरण अद्यावधिक रहेको देखिएन। यसरी विद्यार्थीको संख्यात्मक विवरण अद्यावधिक राख्न तयार गरिएको प्रणालीमा विवरण अद्यावधिक गराई सोही बमोजिम निकासा गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४६.६ **बालविकास सहजकर्ताः** कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ अनुसार एक जना बालविकास सहजकर्ताले औषतमा २५ बालवालिकालाई अध्यापन गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकामा कूल ३४ बालविकास केन्द्र संचालनमा भई इमिस (EMIS) विवरण अनुसार बाल विकास केन्द्रमा ९५२ बालबालिका अध्यानरत रहेको देखिन्छ। झिमेमालिका वालविकास केन्द्र, भुवनेश्वरी वालविकास केन्द्र र देवस्थल वालविकास केन्द्रमा २/२ जना बालविकास सहजकर्ताको दरवन्दी रहेको र कलारै वालविकास केन्द्रमा बालविकास सहजकर्ताको दरवन्दी नरहेकोलेविद्यार्थी संख्या र सहजकर्ताकको अनुपात मिलान हुनेगरी दरबन्दी समायोजन गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४६.६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४६.७ **शैक्षिक गुणस्तरः** सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भूमिका हुने व्यवस्था अनुरुप सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिक विद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानीय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनवितरण तथा सञ्चालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्रीमा समसममयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकीय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार, शिक्षक तालिम तथा पेसागत विकासलाई सुदृढिकरण, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्थागरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा परिवर्तन, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार, विद्यालय र नागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सुधार जस्ता कुराहरुलाई समेटी शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरीलागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सो सम्बन्धी कार्य गरेको देखिएन। यसमा सुधारका लागि पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

४६.८ **पाठ्यपुस्तकः** आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम (५) सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने बिल**,**भरपाई**,** प्रमाण र कागजात संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०/०८१ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.१ मा सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदानको व्यवस्था रहेको छ। सोही कार्यक्रमको बुदा नं. ३.१ को (५) मा विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनका लागि कक्षा ११-१२ का लागि आर्थिक वर्षको प्रथम त्रैमासिक तथा कक्षा १-१० सम्मको लागि तेस्रो त्रैमासिक भित्र अनुदान दिने र यसरी अनुदान दिँदा पहिलो पटक विद्यार्थी सख्याको ७५ प्रतिशत सङ्ख्यालाई मात्र अनुदान दिने तथा बाँकी अनुदान शैक्षिक सत्रमा भएको नयाँ विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा यकिन गरी नपुग हुने रकम मात्र दोस्रो पटक अनुदान दिने व्यवस्था छ। पालिकाले २०८१ को शैक्षिक सत्रको लागि ३३ विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तका लागि रू. ३१९९१५९।१४ भुक्तानी दिएको पाइयो। पाठ्यपुस्तक वितरण सम्बन्धमा पालिकाबाट अनुगमन नभएको पालिकाले त्यसतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

४६.९ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपातः** स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपुर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरवन्दी र पदपुर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नाअनुसार रहेको छ। सवै विद्यालयमा तोकिएअनुसार शिक्षक बिद्यार्थी अनुपात मिलाउनुपर्ने देखिन्छ।

सि.नं	**विद्यालयको संख्या**	**शिक्षक दरबन्दी**	**पदपुर्ति**	**पदपुर्ति मध्ये करार**	**विद्यार्थी संख्या**	**प्रति शिक्षक बिद्यार्थी अनुपात**
१	३३	१३२	१३२	९	५२४७	३९.७५

४६.१० **शिक्षक दरवनदी पदपूर्तिः** स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका ३३ सामुदायिक विद्यालयमा १३२ शिक्षक दरवन्दी रहेकोमा १३२

शिक्षकको पदपूर्ति रहेको छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीको नियम १२ क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाका स्थित ३३ सामुदायिक विद्यालयमा ५२४७ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन। पालिकाले न्युन विद्यार्थी भएका बिद्यालय अन्य विद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४६.१० सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४६.११ **सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरुलाई अनुदानः** शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रद्वारा जारी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको कार्यक्रम नं. २.७.१३.११ मा सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरुलाई अनुदान उपलव्ध गराउन सकिने मापदण्ड अन्तर्गत वार्षिक साधारण सभा भएको, साधारण सभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम पेश भएको,गत आ.व. को खर्च स्वीकृत भएको, लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गरेको, शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली NFE EMIS भरेको, सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार परिचालकको हाजिरी प्रमाणित अभिलेख पेश गरेको हुनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार सिकाई केन्द्रहरुलाई रू. २५०००००।०० का दरले रू. ५०००००।०० अनुदान उपलव्ध गराएकोमा उल्लिखित कागजात पेश नगरेकोले उल्लिखित मापदण्ड पुरा भएको सुनिश्चितता हुन सकिएन। उक्त खर्च नियमित गर्नुपर्ने रू.

क.स.	**सिकाई केन्द्रको नाम**	अनुदान रु
१	तिखातर सामुदायिक सिकाई केन्द्र	२५००००।००
२	भुमिराज सामुदायिक सिकाई केन्द्र	२५००००।००
जम्मा		५०००००।००

अनियमित भएको	५,००,०००

४७ **शीर्षकगत स्वास्थ्य तर्फकोखर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा तोकिएका शीर्षकमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्वास्थ्यतर्फ देहायका शीर्षकहरुमा खर्च गरेको छ। खर्चगर्दा प्रक्रिया, खर्च गर्ने आधार र कार्यान्वयनमा एकरुपता कायम गरी प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्ने र विनियोजित शीर्षकगत बजेटको सही तरिकाले उपयोग गर्न पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ। शीर्षकगत खर्चको विवरण निम्नानुसार छः

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४७ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४८ **न्यानो झोला कार्यक्रम**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि कार्यालयले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गतरहेका बर्थिङ सेन्टरमायोबर्ष रू. ३३०३४०।०० को ४१५ थान खरिद गरी ३४५ जना सुत्केरीलाई स्वाथ्य संस्थानलाई वितरण गरी ७० थान मौज्दात रहेको देखिन्छ। गत बर्षको मौज्दात के कति मौज्दात छ भन्ने विवरण देखिएन। तसर्थ, माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद सम्बन्धी ऐन कानुन बमोजिम खरिद गर्नुपर्दछ।

४९ **तलवी प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तह अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको बार्षिक तलबी प्रतिबेदन र निजामती कर्मचारीको तलवी प्रतिवेदन निजामति सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख(२) बमोजिम जिल्ला स्थित कोष तथा लेखा नियन्त्रकको

कार्यालयबाट पारित गराई तलब खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं. १८० मिति २०७६।०५।१८ को पत्रबाट स्थानीय तहका कर्मचारी र संघबाट स्थानीय तहमा खटिएका कर्मचारीहरूको जिल्ला स्थित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट तलवी प्रतिवेदन गर्न परिपत्र गरेको छ। पालिकाले यो वर्ष स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत २४ स्थायी कर्मचारीको तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी रू. १५५४८४८२।१२ तलव भत्तामा खर्च लेखेको छ। ऐन तथा परिपत्रमा व्यवस्था भए बमोजिम तलवी प्रतिबेदन पारित गरेर मात्र तलव भत्ता खर्च लेख्नुपर्दछ।

५० **अनुदान कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना परियोजना कार्यान्वियन म्यानुयलको परिच्छेद-७ को ७.१ कृषि उत्पादन सामग्री विउ, वेर्ना तथा विरुवामा ५० प्रतिशतसम्म अनुदान उपलब्ध गराउनसक्ने व्यवस्था छ । प्रदेश तथा स्थानिय तहमा सशर्त वित्तिय हस्तान्तरण भएका कृषि विकास कार्यक्रम संञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७८ दफा २.५ को (च) मा मागमा आधित कार्यक्रम सञ्चालन मापदण्ड अनुसार तालिम, गोष्टि, भ्रमण, उन्नत विउ, किट, वितरणमा १००% अनुदान दिन सक्ने र अन्य क्रियाकलापको हकमा ५०% अनुदान दिनसकिने उल्लेख छ। पालिकाले यस वर्ष मकै प्रद्वन कार्यक्रम अन्तर्गत छत्रेश्वर ताजा तरकारी उत्पादन कृषक समुह र मोहोन्याल कृषक समसहलाई रू.११९८७०।४० को त्रिपाल वितरण गरेकोले ५०% ले हुन आउने रू.५९९३५।२० नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	५९,९३५.२

५१ **कृषि पकेट तथा अनुदान कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना परियोजना कार्यान्वयन म्यानुयलको परिच्छेद-७ को ७.१ कृषि उत्पादन सामग्री विउ, वेर्ना तथा विरुवामा ५० प्रतिशतसम्म अनुदान उपलब्ध गराउनसक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नानुसारको कार्यक्रमको लागत अनुमानका आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन भएनभएको प्रगति प्रतिवेदन पेसगरेको छैन पालिकाले कार्यक्रम संञ्चानको अनुगमन मुल्याङ्कन गरी कार्यक्रमको प्रभावकारिता सम्वन्धमा ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	गो.भौ.नं.मिति	कार्यक्रम	जम्मा लागत	खरिदकार्य विवरण	लागत सहभागिताहुनुपर्ने
१	२१७/ २०८१।३।२१	आव २०७९।८० मास्थापना भएको सुन्तला जात फलफुल पकेट विकास कार्यक्रम	६०००००	५८४०००	५०%
२	१४६ / २०८१।३।७	मकै प्रवर्द्रन कार्यक्रम	९७५०००	२८५३९९	१०० र ५०%
	१६१/ २०८१।३।१२	मकै प्रवर्द्रन कार्यक्रम		२३५५००	५०%
	१८४/ २०८१।३।१७	मकैप्रवर्द्रन कार्यक्रम		१३९०००	८५%

५२ **धरौटी**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२४ मा निर्माण कार्यको त्रुटी सच्याएपछि वा त्रुटी सच्याउने अवधि सकिएपछि र सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा कर बिबरण पेश गरेको प्रमाण कागजात पेश गरेपछि धरौटी फिर्तादिने उल्लेख छ ।यसैसम्बन्धमा आन्तरिक राजश्व बिभागको परिपत्र अनुसार कट्टा गरिएको धरौटी रकम फिर्तादिँदा मूल्यअभिबृद्धिकर समायोजन पत्र धरौटी फिर्ता माग गर्ने करदाताले रकम भुक्तानीको लागि जारी गरेको बिजक बमोजिमको कारोबार आफ्नो बिक्री खातामा प्रबिष्ट गरेको र सो अनुसार मूल्यअभिबृद्धिकर बिबरण पेश गरेको भनी प्रमाणित गर्ने पत्र तथा कर चुक्ता प्रमाणपत्र करदाताबाट पेश भई सकेपछि मात्र धरौटी फिर्तादिने व्यबस्था गर्न परिपत्र गरेको छ। कार्यालयले निर्माण कार्यको भुक्तानी दिँदाकट्टा गरेको धरौटी फिर्ता दिँदा मूल्य अभिबृद्धि कर समायोजन र कर चुक्ता

प्रमाणमात्र पेश नगरेको आधारमा धरौटी फिर्ता दिएको देखिन्छ। धरौटी फिर्ता दिँदा सम्बन्धित प्राबिधिकले डि.एल.पी. अवधिमा गर्नुपर्ने सुधार गरेको वा सुधारगर्नुपर्ने अबस्था नदेखिएको भन्ने सिफारिस बेगर धरौटी फिर्ता दिएको पनि देखियो । नियम तथा परिपत्रले तोकेको प्रकृया पुगेको प्रमाण बेगर रु.७८४६४२।००धरौटी फिर्ता दिने कार्य मनासिब देखिएन। मू अ कर समायोजन कर चुक्ता तथा प्राविधिको सिफारिस पेस गर्नुपर्ने रु.

क्र.स.	गो.भौ.नं./ मिति	धरौटी फिर्ता पाउनेको नाम	धरौटीफिर्ता रु.	कैफियत
१	४/ २०८०।९। १६	टि.विइन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सि एण्ड कन्सट्रक्सन	७८८४५	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
२	७/ २०८०।९। २३	श्री जय योगेश्वर कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	४३००३	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
३	८/ २०८०।९। २३	जानकी कन्सट्रक्सन	४३६०४	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
४	९/ २०८०।९। १६	एम.वि कन्सट्रक्सन	२१७९९	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
५	१०/ २०८०।९। २८	डि.एस.विल्डर्स	३४२६८	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
६	११/ २०८०। १०।७	पद प्रदशन कन्सट्रक्सन	५११३०	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
७	१३/ २०८०। ११।१७	जेमार कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	१२२०८९.६७	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
८	१३/ २०८०। ११।१७	जि.एम. कन्सट्रक्सन	२०७४५	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
९	१४/ २०८०। १२।६	खसड इन्जिनियरिङ रिसर्च सेन्टर प्रा.ली,	३७४३५	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१०	१५/ २०८०। १२।२६	एन.के. कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	४२२२५	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
११	१६/ २०८०। १२।२७	भुमिकृपा . कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	२९४५९	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१२	१७/ २०८१।१। १६	उन्नति निर्माण सेवा	४१९८०	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१३	१८/ २०८१।३। १७	जय भगवति निर्माण सेवा	४३९२३	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१४	१८/ २०८१।३। १७	प्रसान्त कन्सट्रक्सन	४२८८४	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१५	१९/ २०८१।३। १७	सुदुरपश्चिम मल्टि प्रपोज सोलुसन	३०१४०	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
१६	२०/ २०८१।३। २४	वि.पि.निर्माण सेवा	१०१११२	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मूअ कर समायोजन नभएको।
जम्मा			७८४६४२।००	

प्रमाण पेश नगरेको	७,८४,६४१.६७

५३ **जिन्सी मालामान फिर्ता नगरेको**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाका देहायका व्यक्तिहरुलाई बिभिन्न मितिमा कार्यालयबाट दोहोरो मालसमान लिएको र हाल सम्म कार्यालयमा फिर्ता गरेको पाईएन। यसरी एउटै व्यक्तिले दोहोरो सुविधा लिदाँ कार्यलयको व्ययभार बढ्न जाने भएकाले उक्त सामान कार्यलयमा फिर्ता हुनपर्ने अन्यथा मालसामानको मूल्य अनुसारको रकम यकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ।

क्र.स	कर्मचारिको नामथर	पद	सामानको विवरण	मुल्य रु	लिएको मिति
१	देवलाल पार्की	पोषण संयोजक	· Samsung galaxy Tab 1 थान · S6 Lite Tab 1थान	उल्लेख नभएको	२०७८।७।३
२	डम्वरलाल भट्ट	सहायक लेखापाल	· Samsung mobile J7 · Samsung mobile A9 · Samsung mobile A72 · Laptop · Laptop hpi7	उल्लेख नभएको	२०७९।१।११

५४ **औषधी खरिद**

५४.१ **सोझै खरिदः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ मा सार्वजनिक खरिदलाई बढी भन्दा बढी प्रतिस्पर्धी र मितव्ययी बनाउनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष औषधि तथा सर्जिकल सामग्रीहरूको खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा र मितव्ययी गरेको देखिएन । कूल रू.१९८२३४८।०० लागत अनुमान तयार गरी इबिडिङमार्फत ७०.२४ प्रतिशत न्यूनमा सेतीदेवी मेडिसिन सप्लायर्स प्रा.ली. मध्यठिमि-०१ भक्तपुरबाट रू.५९००३२।०० खरिद गरेको छ। शुरूमा खुल्ला बोलपत्रबाट औषधि खरिद गरेकोमा विभिन्न सप्लायर्सहरूमार्फत रू.१९७२८२६।०० रकम बरारबरको सोझै खरिद गरेको देखिन्छ । खुल्ला बोलपत्रबाट खरिद गरिएको सप्लायर्सबाट आपसी सहमतिमा ७०.२४ न्यूनमा नै खरिद गर्ने विकल्प हुँदा पनि सोझै खरिद गरेको कारणले पालिकामाथि रू.१३८०९७८।०० व्ययभार परेको छ । अतः पालिकाले सार्वजनिक खरिद प्रक्रियालाई प्रतिस्पर्धी बनाई सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययी कायम गर्नुपर्दछ।

क.सं.	औषधिको नाम	सोझै खरिदको परिणाम	ठेक्काको दर (रू.)	सोझै खरिदको दर (रू.)	प्रति ट्याबलेट औषधिमा परेको व्ययभार (रू.)
1.	Amoxycillin 500Mg Cap.	७०००	३।५०	७।९०	४।४
2.	Cetrizine 10mg Tab.	७०००	१	३।९०	२।९
3.	Sulpha 400+ Trimeth 80 Mg	५०००	१।२	१।९०	०।७
4.	Clotrimazole ont.	२००	१६	१०५।००	८९।००
5.	Vitamin B complex	५०००	०।६	३।३८	२।७८
6.	Paracetamol	४४०००	०।७६	०।९३	०।१७
7.	Ranitidina	२००००	०।८५	२।८	१।९५
8.	Metronidazole 400mg	१००००	१।१०	३।३८	२।२८
9.	Diclofenac 50Mg	१००००	०।६	२।८	२।२
10.	Cipro 500mg Tab.	५०००	३।५	७।६३	४।१३
11.	Doxycycline 100mg Tab.	१०००	१।९०	५।७	३।८

५४.२ **टुक्रा पारी खरिदः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा-टुक्रा गरी खरिद गर्नु नहुने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढी सुविधाजनक समूहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस बर्ष स्वास्थ्य सामग्री खरिद गर्दा बजेट उपशिर्षक नं. ८०७७१५०२००१ (औषधि खरिद) बाट रू.१९७२८२६।०० को टुक्रा पारी खरिद गरेको छ । खरिद प्रक्रियालाई बढी भन्दा बढी सुविधाजनक प्याकेज बनाई खुला बोलपत्रद्धारा खरिद प्रक्रिया अपनाउनु पर्नेमा टुक्रा पारी सोझै खरिद गर्दा खरिद प्रक्रियामा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने र पालिकामाथि थप व्ययभार पर्ने देखिन्छ । सार्वजनिक खरिद प्रक्रियालाई सम्भव भएसम्म एउटै प्याकेज बनाई खरिद प्रक्रियालाई बढी भन्दा बढी प्रतिस्पर्धी बनाउन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

क.सं.	भौचर नं. र मिति	भुक्तानी प्राप्तकर्ता	औषधिको प्रकार	भुक्तानी रकम (रू.)
१	८७।२०८०।०९।०६	योमन मेडिसेलस	औषधि तथासर्जिकल सामग्री	४९५९००
२	३५७।२०८१।०१।१३	सुविसु मेडिसिनसप्लायर्स	औषधि तथा सर्जिकलसामग्री	९०२९९९
३	१५१।२०८१।०३।०७	तारागंगा मेडिसिनसप्लायर्स	औषधि तथा सर्जिकलसामग्री	५७३९२७
जम्मा रू.				१९७२८२६

५५ **बिमा नगराएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२ मा बीस लाख रुपैया भन्दा बढी मुल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण व्यववसायीले निर्माण सामग्री, प्रयोग गरिने मेशिन औजार तथा प्लाण्ट र निर्माण कार्यको पूर्ण प्रतिस्थापन खर्चको बीमा गराउनुपर्ने व्यवस्था छ र त्यसरी गर्ने बिमाको अवधि त्रुटी सच्याउने अवधि बराबर वा सो भन्दा बढी अवधिको हुनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट यो वर्ष संचालित योजनाहरुको नमूना परीक्षण गर्दा निम्नानुसार योजनाहरु तोकिएको मूल्य भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य भएको र ठेक्का सम्झौताको म्याद थप भएकोमा बीमा अवधिको म्याद थप नहुँदा त्रुटि सच्याउने अवधिको बीमा हुन गएको देखिएन। अतः नियमानुसार बीमाको समेत म्याद थप गराई जोखिम व्यवस्थापन गर्न लगाउन कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ।

क्र.सं.	**योजनाको नाम**	**निर्माण व्यवसायीको नाम**	**लागत अनुमान (रू.)**	**सम्झौता (रू.)**
१	रानागाउँ स्वास्थ्य चौकी निर्माण वडा नं.५ (संघीय विशेष)	केदार निर्माण सेवा, जोरायल-५ डोटी	९२८९०४१।७७	६४२०३१३।०८

५६ **मेसनरी वालको कार्य** (३४-२०८१-३-२४):

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले निम्न योजना मेसनरी वालको परिणाम गणना गर्दा वालको Bottom Breadth र Top Breadth को औसत ((Bottom Breadh+Top Breadh)/2) लिई लम्बाई र चौडाईलाई गुणा गरी परिणाम (घ.मि.) निकाल्नुपर्नेमा लम्बाई×चौडाई×उचाई गरी परिणाम (घ.मि.) को गणना गरेको देखियो । सुत्रको फरक प्रयोग भएको कारणले रू.३०५१०।०० बढी भुक्तानी भएको देखिएको सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट मूअकरसहित असुल गर्नुपर्ने रू.

क्र.सं.	निर्माण व्यवसायीको नाम	योजनाको नाम	बढी भुक्तानी भएको परिमाण (घ.मि.)	BOQ दर (रू.)	मूअकर सहित (रू.)
1.	आर आर कन्स्ट्रक्शन एण्ड सप्लायर्स, दिपायल डोटी	बुहार अमसैन सडक निर्माण तथा मर्मत	४.५	६०००	३०५१०
जम्मा रू					३०५१०

असुल गर्नुपर्ने	३०,५१०

५७ **बढी भुक्तानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहाए अनुसारको योजनामा छत (Slab) मा सरिया राख्ने कार्यको भुक्तानी गर्दा भऱ्याङ (Staircase) को भाग घटाई भुक्तानी गर्नुपर्नेमा भऱ्याङकोसहित भुक्तानी गरेको देखियो । बढी भुक्तानी भएको परिणाम सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट मूअकरसहित असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	भौचर नं. र मिति	निर्माण व्यवसायीको नाम	कार्य	भुक्तानी परिमाण (किलोग्राम)	BOQ दर	मूअकरसहित (रू.)
1.	२५।२०८१।०२।१४	केदार निर्माण सेवा, जोरायल-५ डोटी।	रानागाउँ स्वास्थ्य चौकी निर्माण वडा नं.५	६३.३८	१२८	९१६८
2.	११।२०८०।०७।२२	गोर्खारकिनारा जे.भी.	प्रशासकीय भवन निर्माण	१०३	१७०	१९७८७
जम्मा रू.						२८९५५

असुल गर्नुपर्ने	२८,९५५

५८ **दश शैया हस्पिटल**

पालिकाले दश शैया हस्पिटल निर्माण (ठेक्का नं.08/KISRU/2077/078) को लागि के.एस.तेडी/मणिलेक जे.भी. धनगढी कैलालीसँग मिति २०७८।०३।२३ देखि मिति २०७९।०६।२३ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रू.८१५८५७८३।४१ (मुअकर बाहेक) सम्झौता गरेको देखिन्छ ।यस सम्बन्धमा देखिएका थप व्यहोरा देखिन्छः

५८.१ **पेश्की सदुपयोगः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२क.(४) मा आपुर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी वा सेवा प्रदायकले पहिलोपटक पेश्की प्राप्त गरेको मितिले तीस दिनभित्र कार्य प्रारम्भ गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी सोही ऐनको ५२क.(६) मा लिएको पेश्की सम्बन्धित काममा प्रयोग भएको नपाईएमा अग्रिम बैङ्क जमानत जफत हुने व्यवस्था छ । पालिकाले दश शैया हस्पिटल निर्माण (ठेक्का नं.08/KISRU/2077/078) को लागि के.एस.तेडी/मणिलेक जे.भी. धनगढी कैलालीलाई सँग मिति २०७८।०३।२३ देखि २०७९।०६।२३ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रू.८१५८५७८३।४१ (मुअकर बाहेक) सम्झौता गरी रू.१४००००००।०० रकम पेश्की दिएको देखिन्छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार प्रथम रनिङ बिल भौचर नं.२।२०७८।१०।०७ मा रू.४९८१२३४।०० भुक्तानी गरेकोमा त्यसपछि निर्माण व्यवसायीले थप कार्य गरेको देखिएन । पालिकाबाट हालसम्म तीन पटकसम्म म्याद थप भएको अवस्थामा पनि ६.२० प्रतिशत मात्रै वित्तीय प्रगति हुनुले पेश्की रकम सम्बन्धित काममा सदुपयोग भएको छ भन्ने विश्वस्त हुन सकिएन । साथै स्थलगत निरिक्षण गर्दा निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्यलाई सूचारू गरेको देखिदैन । पालिकाले बैंक स्टेटमेन्टमार्फत प्रभावकारी अनुगमन गरी उक्त पेश्कि रकमको सम्बन्धित काममा सदुपयोग गराउनुपर्दछ ।

५८.२ **न्युन प्रगतिः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले सम्झौताको अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न भरमग्दुर प्रयास गरेको, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गर्नुपर्ने कुरा उपलव्ध नगराएको वा काबु बाहिरको कुनै परिस्थिति सृजना भई समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकिएको अवस्था जाँचबुझ गर्दा देखिएमा शुरु सम्झौताको अवधिको १५ प्रतिशत सम्म बोलपत्र स्वीकृत गर्ने व्यक्तिले, २५ प्रतिशत सम्म विभागीय प्रमुखले र सो भन्दा बढी अवधि मन्त्रालयको सचिवले म्याद थप गर्नसक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले दश शैया हस्पिटल निर्माण (ठेक्का नं.08/KISRU/2077/078) को लागि के.एस.तेडी/मणिलेक जे.भी. धनगढी कैलालीसँग मिति २०७८।०३।२३ देखि २०७९।०६।२३ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रू.८१५८५७८३।४१ (मुअकर बाहेक) सम्झौता गरेको देखिन्छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार हालसम्म ६.२० प्रतिशत मात्रै वित्तीय प्रगति भएको देखियो । उक्त ठेक्काको म्याद थप भएको अवस्थामा नियममा भएको उल्लिखित अवस्था सृजना भएको पुष्टि हुने प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन। ठेक्काको म्याद हालसम्म तीन पटकसम्म गरि मिति २०८१।०३।२३ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी कार्ययोजना सहित म्याद थप गरेकोमा कार्ययोजनाबमोजिम भौतिक प्रगति गरेको देखिदैन । म्याद थप गर्दा पर्याप्त पुष्टि हुने कारणसहित म्याद थप गर्नुपर्दछ र म्याद थप भए अनुसारको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति हुनुपर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : के.आइ.सिं गाउँपालिका, डोटी , के आई सिंह गाउँपालिका , डोटी

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	सुरत बहादुर परियार	२०७९-४-१	२०८१-१-१६
कार्यालय प्रमुख	हिमाल डंगौरा	२०८१-१-१७	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	शिवराज रेग्मी	२०७९-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
६७,४६५	९४९,६९९.६२	१,७०२,३४६.६७	०	०	५३०,०००
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	३,२४९,५११.२९
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	०
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	३,२४९,५११.२९

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२९०७६५५५.८	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२४७७४२५६२	चालु खर्च	२३७८८५९४०.७
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१६३९०७३२	पूँजीगत खर्च	९७५१५८५८
राजश्व बाँडफाँट	७७३६८६८९.०८	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१३८११०८५५.७७
आन्तरिक आय	२६७३२७२.५५		
अन्य आय	१३२९१७१३२.७		
कुल आय	४७७०९२३८८.३३	कुल खर्च	४७३५१२६५४.४७
बाँकी मौज्दात		३२६५६२८९.६६	

बेरूजु दफा २१.६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

कृषि विकास शाखा							
क्र सं	अनुदानको किसिम	वडा नं	व्यक्तिको संख्या	मुख्य व्यक्ति सहित	रकम रु हजारमा	अनुदान %	कैफियत
१	व्यवसायिक आलु खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१ देखि ७	३०२	यशोदा कार्की लगायत ३०२ जना	६९७	५०	
२	व्यवसायिक च्याउ खेती कार्यक्रम	१ देखि ७	३४०	कृष्ण बहादुर कुँवर लगायत ३४० जना	१८६	१००	
३	व्यवसायिक तरकारी खेती	१ देखि ७	३४३	तिलक बहादुर शाही लगायत ३४३ जना	३२९	१००	
४	अदुवा खेती कार्यक्रम	२	८	झकेन्द्र बम लगायत ८ जना	१८९	१००	
५	बाली संरक्षण कार्यक्रम	१ देखि ७	८०	तेज बठायत लगायत ८० जना	१५०	१००	
६	५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि यान्त्रिकरण	१ देखि ७	११	निर्मला शाही लगायत ११ जना	४४२	५०	
७	७५ प्रतिशत अनुदानमा धानको बीउ विस्तार कार्यक्रम	१ देखि ७	२७५	गणेश अवस्थी लगायत २७५ जना	३०६	७५	
८	मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम						सशर्त अनुदान
क	मकैको मूल बीउ वितरण	१,४ र ६	१०५	हरिलाल जैशी लगायत १०५ जना	५५	५०	
ख	मकै सुकाउने त्रिपाल वितरण	१,४ र ६	१०५	धन बहादुर वम लगायत १०५ जना	१२०	१००	
ग	मकू कम्पोजिट किट वितरण	१ देखि ७	४०७	भगवति धामी लगायत ४०७ जना	८०	१००	
९	प्लाष्टिक घरमा तरकारी खेती	१ देखि ७	८४	कृष्ण बलायर लगायत ८४ जना	६५९	१००	
१०	तरकारी खेतीका लागि आवश्यक शुक्ष्म खाद्य तत्व तथा आकर्षक पासो व्यवस्थापन कार्यक्रम	१ देखि ७	६६	तिलक बहादुर शाही लगायत ६६ जना	११५	१००	

११	सुन्तलाजात पकेट निरन्तरता कार्यक्रम	४ र ६	२२०	डबल बहादुर कार्की लगायत २२० जना	५८४	५०	सशर्त अनुदान
१२	जन प्रतिनिधी र कर्मचारी अनिवार्य फलफूलका विरुवा रोपण कार्यक्रम	१ देखि ७	६३	मिना विष्ट लगायत ६३ जना	९१	१००	
१३	आँप लिची खेती तथा बगैचा स्थापना	१ देखि ५	५८	चन्द्र ऐर लगायत ५८ जना	९९	१००	
	जम्मा		२४६७	जम्मा	४१०२		
पशु सेवा शाखा							
क सं	अनुदानको किसिम	वडा नं	व्यक्तिको संख्या	मुख्य व्यक्ति सहित	रकम रु हजारमा	अनुदान %	कैफियत
१	गरिव तथा विपन्न परिवार र एकल महिलाका लागि नमुना कृषि पालन कार्यकर्म	१ देखि ७	१३५	पशुपती कामी लगायत १३५ जना	४०००	१००	विशेष अनुदान
२	खोर सुधार कार्यक्रम	१ देखि ७	१३	गोमा देवि भट्ट लगायत १३ जना	५००	५०	वित्तीय समानीकरण
३	औषधि खरिद तथा व्यवस्थापन	१ देखि ७	३४३	तिलक बहादुर शाही लगायत ३४३ जना	४००	१००	वित्तीय समानीकरण
	जम्मा		१४८	जम्मा	४५००		
	कूल जम्मा		२६१५	कूल जम्मा	८६०२		

बेरूजु दफा ३४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

गो भौ मिति	**संचार माध्यमको नाम**	खर्च रू	**३% हुने रू**
१०८।०८०।०९।१९	डोटी मिडिया प्रा लि	७३९९६	२२२०
२०५।०८०।१०।२५	नेपालपथ राष्ट्रिय दैनिक	१९७००	५९१
२२२।०८०।१०।२९	शैलेश्वरी संचार प्रा लि	१४८००	४४४
२२४।०८०।१०।२९	त्रिवेणी मिडिया नेटवर्क सिलगढी डोटी	१४७७५	४४४
२२५।०८०।१०।२९	रेडियो डोटी	१९७००	५९१
३०६।०८०।१२।०९	नवज्योती संचार प्रा लि	१९५००	५८५
३१६।०८०।१२।२५	त्रिवेणी मिडिया नेटवर्क सिलगढी डोटी	५७१४५	१७१४
३६५।०८१।०१।१३	मुलुक कम्युनिकेशन प्रा लि	२४६६७	७४०
३६९।०८१।०१।१३	सूचनाको हक मिडिया प्रा लि	१४८७३	४४६
५२२।०८१।०३।१२	त्रिवेणी मिडिया नेटवर्क सिलगढी डोटी	५१०००	१५३०
७१४।०८१।०३।२४	त्रिवेणी मिडिया नेटवर्क सिलगढी डोटी	२५५०००	७६५०
६८६।०८१।०३।२२	लता विज्ञापन सेवा	३४४७५	१०३४
६८६।०८१।०३।२२	शिला मिडीया नेटवर्क	१४४००	४३२
६७६।०८१।०३।२२	सामुदायिक रेडीयो शैलेश्वरी	३००००	९००
	हिमिका मिडीया प्रा लि	१५६००	४६८
	डोटी एक्सप्रेस	१५०००	४५०
	नेपालपथ राष्ट्रिय दैनिक	३१८००	९५४
	पूर्वीचौकी संचार समूह	२६४००	७९२
	बिम्ब साप्ताहिक	२७६००	८२८
	मुलुक कम्युनिकेशन प्रा लि	१६२००	४८६
	रेडियो डोटी	४२०००	१२६०
	रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति	१६२००	४८६
	वेष्ट न्युज साप्ताहिक	१४४००	४३२

	वेष्ट भिजन सर्भिस	१५६००	४६८
	सुदूरपश्चिम भिडियो ग्राफी एण्ड प्रोडक्सन हाउस	१५०००	४५०
	शैलेश्वरी टाइम्स	१८०००	५४०
	जम्मा	८९७८३१	२६९३५

बेरूजु दफा ४३ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

सि.नं.	विद्यालयको नाम	छात्राछात्रवृत्ति कक्षा१-८			अपाङ्ग			जनजाति कक्षा१-८			दलित छात्रवृत्ति कक्षा १-८			
		संख्या	दर	रकम	संख्या	दर	जम्मा	संख्या	दर	जम्मा	संख्या	दर	रकम	जम्मा रकम
१	श्रीमहादेव आ वि डुम्राकोट	४	४००	९६००	०	०	०	०	०	०	१०४	४००	४१६००	५१२००
२	श्रीडुम्राकोट आ वि डुम्राकोट	१७	४००	६८००	०	०	०	०	०	०	५०	४००	२००००	२६८००
३	श्रीमुहुन्यालमाण्डौ मा वि लोली	६९	४००	२७६००	०	०	०	०	०	०	३८	४००	१५२००	४२८००
४	श्रीरामेश्वर आ वि गणेशकाँडा	२९	४००	११६००	१	१०००	१०००	६९	५००	३४५००	३०	४००	१२०००	५९१००
५	श्रीइन्द्र मा वि लेकगडा	४२	४००	१६८००	०	०	०	०	०	०	१२८	४००	५१२००	६८०००
६	श्रीभैरव आ वि दाडी	२०	४००	८०००	१	१०००	१०००	८	५००	४०००	७७	४००	३०८००	४३८००
७	श्रीजनता आ वि मौडा	३६	४००	१४४००	१	१०००	१०००	०	०	०	२६	४००	१०४००	२५८००
८	श्रीकुथाकोट आ वि भल्मुडा	४	४००	१६००	०	०	०	०	०	०	४१	४००	१६४००	१८०००
९	श्रीनर्याल आ वि तर्पला नारी	१९	४००	७६००	०	०	०	२८	५००	१४०००	४८	४००	१९२००	४०८००
१०	श्रीशिवशक्ति आ वि जारिमभाडी	९	४००	३६००	०	०	०	०	०	०	२१	४००	८४००	१२०००
११	श्रीवासुदेव सा.आ वि कापडीगाउँ	४३	४००	१७२००	२	१०००	२०००	०	०	०	२१	४००	८४००	२७६००
१२	श्रीवासुदेव मा वि झिगावस्ती	१०२	४००	४०८००	०	०	०	०	०	०	१०२	४००	४०८००	८१६००
१३	श्रीसीताराम आ वि दल्ल	१७	४००	६८००	०	०	०	०	०	०	३५	४००	१४०००	२०८००
१४	श्रीगङरदेव आ वि बसरकोट	५६	४००	२२४००	०	०	०	१	५००	५००	१८	४००	७२००	३०१००
१५	श्रीमष्टेश्वर आ वि मार्कोट झिगावस्ती	६१	४००	२४४००	१	१०००	१०००	१	५००	५००	१०	४००	४०००	२९९००
१६	श्रीसरस्वती सा.आ वि झिगावस्ती	०	४००	०	०	०	०	०	०	०	९३	४००	३७२००	३७२००
१७	श्रीछडिदेव आ वि चरिकोट	५	४००	२०००	०	०	०	०	०	०	२	४००	८००	२८००
१८	श्रीझिमेमालिका मा वि वायल	१०६	४००	४२४००	३	१००	३०००	०	०	०	१६२	४००	६४८००	११०२००
१९	श्रीशोभा आ वि वालावन	१५	४००	६०००	१	१०००	१०००	०	०	०	७७	४००	३०८००	३७८००

२०	श्रीभुवनेश्वरी आ वि चन्केसैन	१०	४००	४०००	०			०	०	०	३१	४००	१२४००	१६४००
२१	श्रीदुर्गा आ वि काफली	७	४००	२८००	०			०			०	४००	०	२८००
२२	श्रीसरस्वती आ वि बगर	०	४००	०	०			९	५००	४५००	०	४००	०	४५००
२३	श्रीसरस्वती मा वि रानागाउँ	९०	४००	३६०००	१	१०००	१०००	०	०	०	१०८	४००	४३२००	८०२००
२४	श्रीभुवनेश्वरी मा वि जमलकटीया	५४	४००	२१६००	०	०	०	०	०	०	५८	४००	२३२००	४४८००
२५	श्रीमष्टेश्वर आ वि बुहार	५७	४००	२२८००	०	०	०	०	०	०	१०७	४००	४२८००	६५६००
२६	श्रीदुर्गा आ वि जमलकटीया	४	४००	१६००	०	०	०	०	०	०	१५	४००	६०००	७६००
२७	श्रीभूमिराज मा वि सलेना	१२९	४००	५१६००	०	०	०	०	०	०	६५	४००	२६०००	७७६००
२८	श्रीदेवस्थल मा वि फलेडी	७३	४००	२९२००	०	०	०	०	०	०	६५	४००	२६०००	५५२००
२९	श्रीछत्रेश्वर मा वि फलेडी	६८	४००	२७२००	०	०	०	०	०	०	६	४००	२४००	२९६००
३०	श्रीकालिका आ वि भाटीगाउँ	३०	४००	१२०००	०	०	०	०	०	०	४५	४००	१८०००	३००००
३१	श्रीकलारै आ वि गौरीघाट	२२	४००	८८००	०	०	०	०	०	०	०	४००	०	८८००
३२	श्रीलाटाकलारै आ वि सलेना	२७	४००	१०८००	०	०	०	०	०	०	११	४००	४४००	१५२००
३३	श्रीचण्डेश्वरी आ वि चौड	९	४००	३६००	०	०	०	०	०	०	८	४००	३२००	६८००
जम्मा		१२५४		५०१६००	११	७१००	११०००			५८०००			१३२००	६४०८००

बेरूजु दफा ४६.६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -६

क.स	बालविकास केन्द्रको नाम	विद्यार्थि संख्या	बालविकास सहजकर्ता
१	छडिदेववालविकास केन्द्र	९	१
२	सीतारामवालविकास केन्द्र	१९	१
३	सरस्वतीवालविकास केन्द्र	३१	१
४	वासुदेव सामाजिकवालविकास केन्द्र	१३	१
५	गडर देववालविकास केन्द्र	५५	१
६	मष्टेश्वरवालविकास केन्द्र	१९	१
७	छत्रेश्वरवालविकास केन्द्र	३५	१
८	देवस्थलवालविकास केन्द्र	२१	२
९	चण्डेश्वरीवालविकास केन्द्र	१०	१
१०	कालिकावालविकास केन्द्र	२५	१
११	भूमिराजवालविकास केन्द्र	३५	२
१२	कलारैवालविकास केन्द्र	१६	०
१३	लाटाकलारैवालविकास केन्द्र	८५	१
१४	झिमेमालिकावालविकास केन्द्र	९	२
१५	शोभावालविकास केन्द्र	३४	२
१६	भुवनेश्वरीवालविकास केन्द्र	१९	२
१७	दुर्गावालविकास केन्द्र	७	१
१८	सरस्वतीवालविकास केन्द्र वगर	१२	१
१९	सरस्वतीवालविकास केन्द्ररानागाउँ	७६	१
२०	मष्टेश्वरवालविकास केन्द्रझिगावस्ती	१०९	२
२१	भुवनेश्वरीवालविकास केन्द्रजमलकटीया	१९	१
२२	दुर्गावालविकास केन्द्र	१०	१
२३	मुहुन्यामाण्डौवालविकास केन्द्र लोलि	२२	१
२४	इन्द्रवालविकास केन्द्र	१९	१
२५	शिवशक्तिवालविकास केन्द्र	२५	१
२६	डुम्राकोटवालविकास केन्द्र	३२	१

२७	कुथाकोटवालविकास केन्द्र	९	१
२८	महादेववालविकास केन्द्र	२९	२
२९	नर्यालवालविकास केन्द्र	३७	१
३०	जनतावालविकास केन्द्र	३१	१
३१	रामेश्वरवालविकास केन्द्र	२६	१
३२	भैरववालविकास केन्द्र	१५	१
३३	सुर्यमुखिवालविकास केन्द्र	२३	१
३४	सचेतनावालविकास केन्द्र	१६	१
जम्मा		९५२	९५२

बेरूजु दफा ४६.१० सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -७

सिनं	विद्यालयको नाम तथाठेगाना	शिक्षकदरबन्दी				पदपूर्ति				
		स्थायी	राहत	करार	नीजि स्रोत	स्थायी	राहत	करार	नीजि स्रोत	विद्यार्थी संख्या
१	श्री मुहुन्यामाण्डौ आ वि ०१ लोली	३	०	०	३	३	०	०	३	२६५
२	श्री डुम्राकोट आ वि ०१ डुम्राकोट	२	१	०	१	२	१	०	१	११३
३	श्री महादेव आ वि ०१ डुम्राकोट	३	३	०	२	३	३	०	२	१२०
४	श्री रामेश्वर आ वि ०१ गणेशकाँडा	१	०	१	५	१	०	१	५	१३८
५	श्री इन्द्र मा वि ०२ लेकगडा	८	३	०	६	८	३	०	६	३८०
६	श्री भैरव आ वि ०२ दाडीमाटी	२	१	१	३	२	१	१	३	११७
७	श्री जनता आ वि ०२ मौडा	०	२	१	२	०	२	१	२	११२
८	श्री नर्याल आ वि ०२ नारी	१	२	०	३	१	२	०	३	९९
९	श्री कुथाकोट आ वि ०२ भल्मुडा	०	२	०	२	०	२	०	२	४१
१०	श्री शिवशक्ति आ वि ०२ जारिमभाडी	०	१	१	३	०	१	१	३	४७
११	श्री वासुदेव सा.आ वि ०३ कापडीगाउँ	२	१	०	३	२	१	०	३	१२७
१२	श्री वासुदेव मा वि ०३ झिगावस्ती	३	३	०	३	३	३	०	३	२९५
१३	श्री सीताराम आ वि ०३ दल्ल	२	१	१	१	२	१	१	१	७६
१४	श्री गडर देव आ वि ०३ देउकाँडा	१	२	०	४	१	२	०	४	१८१
१५	श्री मष्टेश्वर आ वि ०३ झिगावस्ती	०	३	०	१	०	३	०	१	९५
१६	श्री सरस्वती सा.आ वि ०३ झिगावस्ती	०	०	०	३	०	०	०	३	९३
१७	श्री छडिदेव आ वि ०३ चरिकोट	०	०	०	२	०	०	०	२	९
१८	श्री झिमेमालिका मा वि ०४ वायल	१४	२	०	४	१४	२	०	४	६०४
१९	श्री शोभा आ वि ०४ वालावन	३	०	०	३	३	०	०	३	१४३
२०	श्री भुवनेश्वरी आ वि ०४ चन्केशैन	२	०	०	३	२	०	०	३	७८
२१	श्री दुर्गा आ वि ०४ काफली	०	२	०	१	०	२	०	१	२०
२२	श्री सरस्वती आ वि ०४ वगर	०	२	०	१	०	२	०	१	२१

२३	श्री भुवनेश्वरी मा वि ०५ जमलकटीया	२	२	०	५	२	२	०	५	१६५
२४	श्री मष्टेश्वर आ वि ०५ बुहार	२	१	०	९	२	१	०	९	२७९
२५	श्री दुर्गा आ वि ०५ जमलकटीया	०	०	२	१	०	०	२	१	२२
२६	श्री सरस्वती मा वि ०५ रानागाउँ	८	६	०	६	८	६	०	६	४६९
२७	श्री भूमिराज मा वि ०६ सलेना	७	३	०	६	७	३	०	६	४२०
२८	श्री देवस्थल मा वि ०६ फलेडी	३	१	०	६	३	१	०	६	२१९
२९	श्री छत्रेश्वर मा वि ०६ फलेडि	३	१	०	६	३	१	०	६	१७१
३०	श्री कालिका आ वि ०७ भाटीगाउँ	१	१	०	८	१	१	०	८	८५
३१	श्री कलारै आ वि ०७ गौरीघाट	०	२	०	३	०	२	०	३	६२
३२	श्री लाटाकलारै आ वि ०७ कोटीगाउँ	०	०	२	८	०	०	२	८	१५७
३३	श्री चण्डेश्वरी आ वि ०७ चौड	२	०	०	१	२	०	०	१	२४
जम्मा		७५	४८	९	१३२	७५	४८	९	१३२	५२४७

बेरूजु दफा ४७ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -८

क्र.स	कार्यक्रमको नाम	विनियोजन रु	खर्च रु	खर्च प्रतिशत	मौज्दात
1.	कर्मचारीहरुकोस्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता (पोशाक प्रोत्साहन, यातायात खर्च समेत)	७७००००००	७६६४२२७.०८	९९.५३	३५७७३
2.	आकस्मिकअवस्थामा औषधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङका सुपरिवेक्षण, कार्यक्रमको	८५०००.००	८५०००.००	१००.००	०.००
3.	पोषणविशेष कार्यक्रम	४२२०००.००	४२१४२४.००	९९.८६	५७६.००
4.	किटजन्यरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रणकालागि बहुनिकाय अन्तरक्रिया कार्यक्रम	३००००.००	३००००.००	१००.००	०.००
5.	विभिन्न किसिमका दिवस मनाउने तथा स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई नसर्ने तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धिअभिमुखीकरण	५४०००.००	५४,०००.००	१००.००	०.००
6.	इपिडेमियोलोजिकलरिपोर्टिङ्ग	१२०००.००	११,०००.००	९१.६७	१०००.००
7.	स्थानियतह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	१४११०००.००	१४०७८७५.००	९९.७८	३१२५.००
8.	नियमितखोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप खोप अभियान, रोगहरुको निगरानी, नमुना संकलन तथा कार्यक्रमको समिक्षा गोष्ठी, पूर्ण खोप वडा, कार्यक्रम	२१३०००.००	२१३०००.००	१००.००	०.००
9.	स्थानीयतहको साझेदारीमा कोभिड १९ विरुद्ध खोप अभियान	१९२०००.००	१९२०००.००	१००.००	०.००
10.	समुदायलाईक्षयरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण एवम् घरदैलो क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम।	११५०००.००	११५०००.००	१००.००	०.००
11.	पोषणसुधार विपन्न समूदायका महिला समूह वा सहकारीहरूलाई विपन्न सदस्यहरूकोआयआर्जन सुधार कार्यक्रमको	६०००००.००	४८०००.००	८.००	५५२०००.००
12.	CBIMNCI कार्यक्रम (कार्यक्रम समिक्षा, स्थलगत अनुशिक्षण, समता तथा पहुच कार्यक्रम)	३४००००.००	३४००००.००	१००.००	०.००
13.	पोषणसंवेदनशील क्षेत्रका कार्यक्रमहरू सञ्चानल)	२५००००.००	०.००	०.००	२५००००.००
14.	प्रजनन्र्गणता स्वास्थ्य सेवा	८५०००.००	८५०००.००	१००.००	०.००
15.	पोषणमैत्रीस्थानीय शासन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१०००००.००	१०००००.००	१००.००	०.००
16.	सामुदायिकविद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	३४३०००.००	२१९५००.००	६३.९९	१२३५००.००
17.	पोपणविशेष (स्वास्थ्य) क्षेत्रका कार्यक्रम सञ्चालन	१५००००.००	०.००	०.००	१५००००.००
18.	परिवारयोजना सेवा	५५०००.००	५४८५०.००	९९.७३	१५०.००

19.	स्वास्थ्यचौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्डकार्यक्रम	१३५०००.००	१३००००.००	९६.३०	५,०००.००
20.	सामुदायिकविद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	१९९०००.००	१९९०००.००	१००.००	०.००
21.	किशोरकिशोरीस्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	८००००.००	८००००.००	१००.००	०.००
22.	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, कार्यक्रम	२४०२०००.००	२४०२०००.००	१००.००	०.००
23.	जुनोटिकरोगहरु, AMR सम्बन्धी पैरवी तथा अभिमुखिकरण, AMR Day, Rabies Day	१६०००.००	१६०००.००	१००.००	०.००
24.	सामुदायिकविद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	११०५०००.००	२१४००१.००	१९.३७	८९०९९९.००
25.	स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक, स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको डाटाभेरिफिकेशन समिक्षा	२०००००.००	२०००००.००	१००.००	०.००
26.	आधारभूततथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	११६५०००.००	११६३९५९.००	९९.९१	१,०४१.००
जम्मा		१७४५९०००.००	१५४४५८३६.०८	८८.४६	२०१३१६३.९२

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ। अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ। यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ। मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग-अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ।
- संघ र प्रदेशबाट प्राप्त अनुदानमध्ये खर्च नभई वर्षान्तमा बाँकी रहेको मौज्दात आर्थिक वर्ष समाप्तिपश्चात् समेत फिर्ता हुँदा खर्चमा यथार्थता नदेखिएकोले सोमा सुधार गर्नुपर्दछ।

- स्थानीय तहहरूमा रहेका भारी यन्त्र उपकरणहरू निःशुल्करूपमा समेत प्रयोग गरेको कारण ती उपकरणबाट प्राप्त आम्दानी भन्दा सञ्चालन खर्च बढी रहेको देखिन्छ। अतः यस्ता उपकरण प्रयोगको शुल्क तोकी प्रयोग गरेको लगबुकको आधारमा शुल्क असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- कतिपय कार्यसम्पन्न भइसकेका शीतभण्डारहरू प्राविधिकरुपले अधुरा भई सञ्चालन तथा उपयोग नभएको र निर्माणाधीन तथा निर्माण भइसकेका शीत भण्डारहरू गुणस्तरीय नदेखिएकोले यसमा सुधार गरी सञ्चालन गर्नुपर्दछ। स्थानीय आवश्यकता विश्लेषण गरी दिगो सञ्चालनको सुनिश्चितता गरेर मात्र शीतभण्डारहरू निर्माण गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण नुहने, भएकोमा प्रतिवेदन नदिने, प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेहोरा कार्यान्वियन नहुने, आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारीमा खटाउने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिँदैन। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ। पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।